

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Hana BARÁNKOVÁ

Návrh učebnice regionální geografie Břeclavska

Diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Miloš FŇUKAL, Ph.D.

Olomouc 2018

Bibliografický záznam

- Autor (osobní číslo):** Bc. Hana Baránková (R16948)
- Studijní obor:** Učitelství geografie pro SŠ (kombinace Bi-Z)
- Název práce:** Návrh učebnice regionální geografie Břeclavska
- Title of thesis:** Project of textbook for regional geography of the District of Břeclav
- Vedoucí práce:** RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.
- Rozsah práce:** 115 stran
- Abstrakt:** Diplomovou práci lze rozdělit na část teoretickou, která seznamuje s tím, co je to učebnice, jakými způsoby ji můžeme hodnotit a co je typické pro učebnice zeměpisu, konkrétně pro regionální učebnice. Dále se práce zabývá zařazením učiva místního regionu do kurikulárních dokumentů. V hlavní části práce je zpracovaný návrh učebnice pro vyučování místního regionu Břeclavska. Učebnice by měla být použitelná pro základní školu i gymnázium. Poslední část práce se zabývá ověřením části učebnice ve vyučovacím procesu.
- Klíčová slova:** místní region, okres Břeclav, učebnice, regionální učebnice
- Abstract:** The diploma thesis can be divided into a theoretical part, which informs about what the textbooks are, the ways in which we can evaluate it and what is typical of geography textbooks specifically for the regional textbook. Furthermore, the thesis deals with the inclusion of the lesson of the local region in curriculum documents. The main part of the thesis is the elaborated draft textbook for teaching the local Břeclav region. Textbooks should be

applicable to both elementary and grammar schools. The last part of the thesis deals with verification of part of the textbook in the teaching process.

Keywords:

local region, district of Břeclav, textbooks, regional textbooks

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením RNDr. Miloše Fňukala, Ph.D., a že veškeré použité materiály jsem uvedla v závěrečném seznamu literatury.

V Olomouci dne 29. března 2018

podpis

Děkuji panu RNDr. Miloši Fňukalovi, Ph.D. za cenné připomínky a rady při zpracování diplomové práce. Také bych ráda poděkovala pedagogům škol, kteří mi umožnili s nimi spolupracovat při ověřování učebního textu v praxi.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Hana BARÁNKOVÁ**
Osobní číslo: **R16948**
Studijní program: **N1501 Biologie**
Studijní obory: **Učitelství biologie pro střední školy**
Učitelství geografie pro střední školy
Název tématu: **Návrh učebnice regionální geografie Břeclavska**
Zadávatel: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je vytvořit návrh učebního textu Geografie Břeclavska pro základní i střední školu. Obsah textu by měl didakticky vhodným způsobem průřezově informovat o fyzickogeografických, historických, ekonomických a kulturních poměrech regionu tak, aby byl potenciálně využitelný při výuce na místních školách (zejména v zeměpise - témata místní krajina a terénní výuka). Vedle vlastního učebního textu bude práce obsahovat teoretickou část, ve které se autorka zaměří především na teoretické aspekty výuky témat místní krajina a terénní výuka v geografii a také srovná dostupné učebnice regionální geografie menších územních celků.

Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**

Rozsah pracovní zprávy: **20 000 -24 000 slov**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Vhodná didaktická literatura (zásady tvorby a hodnocení učebnic), dostupné již vydané geografie místních regionů, geografické a historické studie o Břeclavsku a dostupné statistiky.

Vedoucí diplomové práce: **RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.**

Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **21. listopadu 2016**

Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2018**

L.S.

prof. RNDr. Ivo Frébort, CSc., Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Marián Halás, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 21. listopadu 2016

OBSAH

1 Úvod.....	9
2 Cíle práce	10
3 Metody zpracování	11
4 Učebnice v přírodovědném vzdělávání.....	12
4.1 Definice učebnice	12
4.2 Funkce učebnice	13
4.3 Struktura učebnice	13
4.4 Požadavky na učebnici	14
4.5 Typy učebnic	15
5 Hodnocení učebnic	16
6 Hlavní obsahové a formální požadavky na učebnice zeměpisu.....	20
6.1 Obecné požadavky na učebnice zeměpisu	20
6.2 Speciální požadavky na regionální učebnice zeměpisu	21
6.3 Dílčí závěr: struktura zpracovávané učebnice	23
7 Výskyt místního regionu v kurikulárních dokumentech.....	25
7.1 RVP pro základní vzdělávání	25
7.2 RVP pro gymnázia	27
7.3 Místní region ve vybraných ŠVP	27
8 Návrh učebního textu.....	30
9 Ověření učebního textu.....	88
10 Závěr	106
11 Summary	107
12 Seznam literatury	108
12.1 Použitá literatura v teoretické části práce.....	108
12.2 Použitá literatura v praktické části práce.....	111

1 ÚVOD

Narodila jsem se ve Valticích. Sice už tam nebydlím, ale žije tam moje babička a „o kousek dál“, v Břeclavi, moje druhá babička s dědou, takže se do této oblasti často a velice ráda vracím. V budoucnu, až dostuduji, plánuji pokračovat v profesi pedagoga právě na některé ze základních škol v okrese Břeclav, čímž byl zásadně ovlivněn výběr tématu diplomové práce. Ráda bych zpracovaný materiál využívala při vlastním vyučování.

Dále si také myslím, že znát region, ve kterém žiji, by pro žáky mělo být velmi důležité. Dává jim to přehled a mohou poznat zákoutí regionu, o kterých ani netušili. Na výuku tématu místního regionu bohužel zpravidla ve škole nezbývá moc času, bývá totiž jako „zbytné“ či „okrajové“ učivo obvykle zařazeno až na samotný konec školního roku, kdy už také bývá pozornost žáků nižší. Osobně jsem během své školní docházky (ani na základní, ani na střední škole) o místním regionu nikdy nic neslyšela. Dodnes to vnímám jako chybu.

2 CÍLE PRÁCE

Hlavním cílem diplomové práce je vytvořit učební text, který bude moci být využit k výuce místního regionu na základní i střední škole (gymnáziu). Učební text by měl obsáhnout všechny pro žáky důležité informace, nesmí však být dlouhý ani vyčerpávající. Samozřejmě musí učebnice obsahovat všechny základní komponenty, které musí být nezbytně přítomny v kvalitních učebnicích. Text učebnice musí být zpracován podle současného stavu poznání didaktických zásad, při požadavku na náročnost přiměřenou věku žáků musí být faktograficky přesný a odborný. Prvním dílčím cílem práce proto nevyhnutelně musí být zpracování teoretického přehledu, který upřesní a konkretizuje požadavky na formální i obsahovou stránku regionálních učebnic, resp. učebnic pro výuku místního regionu. Poslední kapitola teoretické části se bude zabývat zařazením učiva místního regionu v kurikulárních dokumentech a v konkrétních ŠVP škol, ve kterých bude část učebního textu ověřována.

Učební text bude zahrnovat šest oddílů:

1. Základní informace, poloha okresu
2. Příroda
3. Společnost
4. Administrativní členění
5. Lidská činnost
6. Zemědělství

Členění textu na kapitoly bude provedeno podle závěrů teoretického oddílu práce.

Část učebního textu bude ověřena ve výuce. Bude se jednat o tři kapitoly – základní informace, poloha okresu, administrativní členění a zemědělství. Žáci vyplní pracovní listy ke každé kapitole a dotazník týkající se jejich názoru na učební text.

3 METODY ZPRACOVÁNÍ

V teoretické části diplomové práce bude použita dostupná literatura pojednávající o učebnicích, jejich hodnocení, struktuře. Informace o místním regionu v kurikulárních dokumentech jsou zpracovány hlavně na základě Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání a Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia. Pro konkrétní zařazení učiva místního regionu do školních vzdělávacích programů škol, ve kterých bylo prováděno ověřování, bylo využito jejich ŠVP volně dostupných na webových stránkách škol. Jedná se o tyto ŠVP:

ŠVP Základní škola Břeclav, Na Valtické 31a,

ŠVP Gymnázium Mikulov, Komenského 273/7,

ŠVP Základní škola Valtice, nám. Svobody 38,

ŠVP Základní škola Břeclav, Slovácká 40.

Návrh učebního textu bude vytvořen samostatně autorkou diplomové práce, s využitím dostupné literatury o regionu. Obrázky budou buď pořízeny přímo autorkou, nebo získány z otevřených zdrojů. Tabulky a grafy budou vlastní prací a zdroj informací bude vždy uveden pod tabulkou či grafem. Všechny použité zdroje návrhu učebního textu budou uvedeny v seznamu literatury.

V kapitole ověření učebního textu budou v tabulce vyhodnoceny dotazníky, které byly žákům předloženy. V tabulce bude uvedena otázka a počet žáků, jak na uvedenou otázku odpověděli. Dále budou v textu pod tabulkou uvedeny ukázky slovních komentářů k učebnímu textu od žáků i od vyučujících zeměpisu.

V zadání diplomové práce bylo plánováno rovněž srovnání dostupných učebnic regionální geografie menších územních celků. Po prostudování dostupné literatury byl tento cíl po dohodě s vedoucím práce modifikován s tím, že autorka vytvoří kapitolu o tom, jak by měla vypadat učebnice zeměpisu a učebnice místního regionu.

4 UČEBNICE V PŘÍRODOVĚDNÉM VZDĚLÁVÁNÍ

Učebnice vznikla proto, aby sloužila k uložení a zdokumentování vědomostí. Je vhodnou formou k šíření informací a jejich zapamatování. Jan Ámos Komenský byl známým tvůrcem učebnic tak, jak je známe dnes. Je nedílnou součástí každodenního vzdělávání v primárním a sekundárním českém školství. Světová banka prováděla výzkum v různých oblastech světa a zjistila, že učebnice přispívá ke zkvalitnění vzdělávacích výsledků¹. Učebnice má dokonce své postavení v zákoně. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání v paragrafu 27 říká, že MŠMT uděluje a odnímá učebnicím a učebním textům pro základní a střední vzdělávání schvalovací doložku na základě posouzení, zda jsou v souladu s cíli vzdělávání stanovenými tímto zákonem, rámcovými vzdělávacími programy a právními předpisy².

4.1 Definice učebnice

Neexistuje jednotná definice učebnic. Jedna z možných definic je uvedena v pedagogickém slovníku: „*Druh knižní publikace uzpůsobené k didaktické komunikaci svým obsahem a strukturou. Má řadu typů, z nichž nejrozšířenější je školní učebnice*“³. Helena Veverková v knize Školní didaktika uvádí hned několik možných charakteristik učebnice, z nichž jedna zní: „*Učebnice je základní vyučovací a učební prostředek, který konkretizuje výchovné a vzdělávací cíle učebních osnov, vymezuje rozsah a obsah učiva a poskytuje podklady pro vypěstování intelektuálních a praktických dovedností, stanovených učebními osnovami*“⁴. Podle Průchy je učebnice: „*kurikulárním projektem, zdrojem obsahu vzdělávání pro žáky a didaktický prostředek pro učitele*“⁵. Obecně řečeno je učebnice pomůcka určená k výuce. Nejvíce se vyskytuje v tištěné podobě, ale existují i elektronické učebnice.

¹ KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST. *Školní didaktika*. 2. vyd. Praha: Portál, 2009, s. 143.

² MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Zákon 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon): § 27 Učebnice, učební texty, školní potřeby [online]. Praha, 2004. [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: www.msmt.cz/file/19743/download/

³ PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha: Portál, 2003, s. 258.

⁴ KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST. *Školní didaktika*. 2. vyd. Praha: Portál, 2009, s. 143.

⁵ PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. 4. vyd. Praha: Portál, 2009.

4.2 Funkce učebnice

Pro autora učebnice je velmi důležité, aby dokázal transformovat vědecké poznání do takové podoby (kvantitativní i kvalitativní), aby učivo žák v určitém věku pochopil. Učebnice má dva hlavní úkoly, předat konkrétní učivo a naučit žáky pracovat s učebnicí jako zdrojem informací.

Vymezujeme dvě hlavní funkce učebnice, funkce didaktické a organizační. Toto vymezení je dáno strukturou cílů procesu výuky. Do didaktických funkcí řadíme: funkce informativní, což znamená, že učebnice informuje o učivu; funkce formativní je důležitá v tom, aby se získané vědomosti a dovednosti žáků staly jejich vnitřními hodnotami; funkce metodologické slouží žákům k osvojení metod poznání. Funkce plánovací, motivační, řídicí proces výuky, kontrolní a sebekontrolní náleží do funkce organizační⁶.

Učebnice je nejen informačním zdrojem pro žáky, ale i pro učitele. Pro učitele má učebnice funkci didaktického prostředku. Využívá ji při prezentaci učiva ve verbální či obrazové podobě, nebo mu pomáhá řídit vyučování (př. určování posloupnosti učiva), či řídit učení žáka (např. pomocí otázek a úkolů). Tyto funkce označujeme jako didaktická vybavenost učebnice. Podle toho můžeme hodnotit například kvalitu učebnic, nebo si podle těchto kritérií učitel vybírá učebnici⁷.

4.3 Struktura učebnice

V poslední době jsou kladeny vysoké nároky na didaktickou vybavenost učebnice. Každá učebnice by měla mít určité složky, které z ní tvoří ucelený systém. Činí učebnicí přehlednou a díky tomu se žáci lépe učí.

Neexistuje jednoznačná klasifikace strukturních složek učebnice. Nejčastější obecné dělení struktury učebnice je na složku verbální a obrazovou⁸. Oldřich Lepil uvádí v knize *Teorie a praxe tvorby výukových materiálů*, že analýzou učebnic přírodovědných předmětů můžeme mít složky učebnice, které z části odpovídají funkcím učebnice. Prvním a nepostradatelným strukturním prvkem učebnice je

⁶ KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST. *Školní didaktika*. 2. vyd. Praha: Portál, 2009, s. 143.

⁷ LEPIL, Oldřich. *Teorie a praxe tvorby výukových materiálů: zvyšování kvality vzdělávání učitelů přírodovědných předmětů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, s. 15.

⁸ JANKO, Tomáš. *Učebnice: druhy, funkce, práce s učebnicí* [online]. Brno [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/1441/jaro2015/SZ7BK_SDI1/Ucebnice_druhy_funkce_prace_s_ucebnici.pdf

výkladová složka, která slouží k prezentaci učiva. Patří sem výkladový text (základní text, objasňující text, vzorové úlohy, aplikace učiva v praxi, přehledy poznatků a shrnutí), doplňující text, což může být motivační část textu na začátku učiva, nebo poznatky rozšiřující učivo, historické poznámky apod. Poslední součástí výkladové složky je vysvětlující text. Může docházet k vysvětlení cizích slov nebo jsou uvedeny poznámky pod čarou či text pod obrázky. Další složkou struktury je obrazový materiál. Ten může navazovat na věcný obsah výkladové složky (např. náčrtky přístrojů, schematické kresby, ...), představuje doplňující ilustraci. Další možností jsou grafické symboly usnadňující orientaci v učebním textu. Poslední složkou je nevýkladová složka, která řídí vyučování a učení. Náleží sem procesuální aparát, což jsou například otázky a úkoly, odpovědi, řešení, a orientační aparát představují nadpisy, odkazy na předchozí text, literaturu.

Všechny složky jsou navzájem propojeny, tvoří logický celek. Text je většinou typograficky zpracován (odlišná velikost písma různých složek, ohraničení textu atd.). Pomocí obrazového materiálu pochopíme lépe poznatky, má především sdělovací funkci. V dnešní době je kladem důraz na častější používání obrázků. Ty mají ale více motivovat než informovat. Obrázky činí učebnici pro žáka zajímavější. Důležitá je i nevýkladová složka, která pomáhá žákům s učebnicí pracovat při samostatné práci⁹.

4.4 Požadavky na učebnici

Učebnice musí splňovat určité požadavky, aby plnila svoji didaktickou funkci. Mezi nejdůležitější požadavky náleží to, aby učebnice byla odborná, což znamená, že učivo obsažené v učebnici musí souhlasit s aktuálními poznatky dané vědní disciplíny. Učebnice musí být v souladu s kurikulem, autor musí správně vybrat poznatky. Metodické požadavky znamenají, že autor vybere adekvátní prostředky pro výklad učiva. Logické požadavky jsou dosaženy, pokud je ucelená struktura poznatků a rozčlenění učiva. Když je v učebnici učivo přiměřené věkovému stupni žáka, je splněn psychologický požadavek. Lingvistické požadavky znamenají v učebnici jazykovou správnost a dobrou stylistickou úroveň. Pokud vybereme vhodné výtvarné a typografické ztvárnění učebnice, splníme estetické požadavky. A v neposlední řadě

⁹ LEPIL, Oldřich. *Teorie a praxe tvorby výukových materiálů: zvyšování kvality vzdělávání učitelů přírodovědných předmětů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, s. 16.

jsou také důležité hygienické požadavky, kdy učebnice musí mít přiměřený objem a hmotnost, papír musí být též kvalitní.

4.5 Typy učebnic

Existují tři typy učebnic dle toho, jaký mají vztah k charakteru vyučovacího předmětu. První z nich je učebnice v užším smyslu, která slouží především k osvojování učiva. Převažuje v ní výkladový text, většina z nich obsahuje prezentaci učiva formou slovní, nebo názornou, aparát řídící osvojování učiva a aparát orientační. Druhým typem jsou cvičebnice nebo pracovní sešity, jsou určeny k procvičování učiva nebo v nich může nechat učitel žáky samostatně pracovat. Třetím typem jsou čítanky, které představují doplňkovou didaktickou pomůcku¹⁰. Mají podobu souboru literárních textů, které mají různý charakter a několik autorů¹¹. Učitel rozhoduje, jakým způsobem bude využívat tyto typy učebnic ve výukovém procesu. Záleží především na cílech, jaké si klade učitel.

Doplňkem učebnice může být i metodická příručka, která je pomocným materiálem pro učitele. Píše se v ní, jak má učitel pracovat s žáky u jednotlivých tematických celků či dílčích témat, jak strukturovat učivo podle cílů výuky. Příručka učiteli doporučuje různé metody, postupy. Ten si vybere, co mu vyhovuje.

¹⁰ KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST. *Školní didaktika*. 2. vyd. Praha: Portál, 2009, s. 143.

¹¹ PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha: Portál, 2003, s. 34.

5 HODNOCENÍ UČEBNIC

Evaluace učebnic by se měla zaměřit na všechny její vlastnosti a parametry. Učebnice můžeme hodnotit hned z několika pohledů. První je z pozice uživatele, tím může být učitel či žák. Dále můžeme hodnotit z pozice obsahu nebo formy. U metod hodnocení je k dispozici kvantitativní nebo kvalitativní výzkum¹². Kvůli problematice hodnocení učebnic byla vytvořena čtyři kritéria, která by měla kvalitní učebnice splňovat. Těmi jsou:

- odborné kritérium,
- obsahové kritérium,
- didaktické kritérium,
- kritéria lingvistická, estetická a ergonomická.

U odborného kritéria je kladen důraz na to, aby text učebnice odpovídal současným poznatkům vědy. Obsah musí být vybrán a uspořádán tak, aby byl v souladu s RVP. Didaktické kritérium se zabývá tím, aby učební text a jeho zpracování pochopil žák, pro kterého byla učebnice vytvořena. Učebnice musí být přiměřená věku a intelektuální úrovni žáka. Jak už bylo řečeno výše, dalším kritériem je aspekt lingvistický, kdy je požadována vysoká stylistická a jazyková úroveň textu, aspekt estetický se zabývá vhodným výtvarným a grafickým vybavením učebnice. Do kritéria ergonomického jsou zahrnuty objem, hmotnost, formát učebnice, ale i kvalita papíru, tisku a vazby knihy¹³.

Pro hodnocení učebnic se používá i řada hodnotících metod. První metodou je metoda statistická, pomocí ní získáme kvantitativní výsledky. Měří se frekvence určitých parametrů učebnice. Druhá metoda se nazývá experimentální, při ní se záměrně mění charakteristika učebnice a zkoumá se, jaký to má vliv na výkon žáka. Pomocí speciálních testů se u žáků zjišťuje jejich vliv na výkon, tato metoda se jmenuje testovací. Pokud zadáme dotazník expertům nebo uživatelům učebnic, mluvíme o metodě dotazníkové. Poté musí samozřejmě proběhnout vyhodnocení dotazníků. Také existuje metoda, která provádí výzkum obsahu a struktury učiva, analyzuje určité prvky

¹² MAŇÁK, Josef a Dušan KLAPKO. *Učebnice pod lupou*. Brno: Paido, 2006, s. 45. Pedagogický výzkum v teorii a praxi.

¹³ BENEŠ, Pavel, Radek JANOUŠEK a Marek NOVOTNÝ. Hodnocení obtížnosti textu středoškolských učebnic. *Pedagogika*. 2009, roč. 59, s. 291-292.

učiva a jeho prezentaci. Poslední metoda hodnocení, kterou můžeme využít, se nazývá srovnávací. Při této metodě porovnáváme dvě nebo více učebnic, které jsou určeny pro stejný ročník, předmět a typ školy¹⁴.

Jan Průcha uvádí¹⁵, že v současné době roste zájem o měření parametrů textu učebnic. Jde především o měření obtížnosti textu učebnic, měření sémantické koherence textu a pojmové zatíženosti textu, měření didaktické vybavenosti textu, obsahovou analýzu učebnic. Ve stejné knize píše Mária Nogová, že se uvádějí jednotlivá kritéria pro hodnocení učebnic, ale všechny se nenacházejí na stejné úrovni. Podle školského zákona, který byl modifikovaný v roce 2008, bylo vytvořeno hierarchické uspořádání kritérií pro hodnocení kvality učebnic. Kritéria jsou odstupňována podle důležitosti a bodově ohodnocena tak, aby vysoká hodnota nejméně důležitého kritéria neurčila učebnici za kvalitní¹⁶.

Tabulka 1 Hierarchické uspořádání kritérií pro hodnocení kvality učebnic dle M. Nogové

Úroveň	Hierarchické uspořádání kritérií pro hodnocení kvality učebnic						Max. počet bodů
6	Odborná správnost informací						8
5	Věková průměrnost	Výběr základního učiva	Soulad se vzdělávacím standardem	Rozvoj odborných kompetencí	Vztah učení a vyučování	Soulad s cíli a obsahem vzdělávacího programu	7
4	Spojení se životem		Design učebnice		Společenská korektnost		6
3	Rozvoj personálních kompetencí		Variabilita pedagogických strategií		Systém otázek a úloh		5
2	Estetická úroveň obrazového materiálu			Grafické zpracování textu			4
1	Soulad obrazového materiálu s textem		Vyváženost základního a doplňujícího učiva		Logická struktura učiva		3

Zdroj: KNECHT, Petr a Tomáš JANÍK a kol. *Učebnice z pohledu pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2008, s. 28.

Jak už bylo řečeno, jednou z možností hodnocení učebnic je měření obtížnosti textu. Výzkumy z minulých let ukazují, že učebnice bývají přetíženy v rozsahu, složitosti prezentace učiva. Tím jsou žáci přetěžováni, proto se již před třiceti lety začal provádět výzkum obtížnosti učebnic. Další možností bylo měření didaktické vybavenosti učebnic. Zde se zjišťuje, zda je učebnice vybavena jako didaktický

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ KNECHT, Petr a Tomáš JANÍK a kol. *Učebnice z pohledu pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2008, s. 28. Pedagogický výzkum v teorii a praxi.

¹⁶ Tamtéž.

prostředek. Hodnotí se dle výskytu strukturních komponentů, kterých je podle metodiky Jana Průchy¹⁷ vypracovaných 36, těm odpovídá určitá funkce. Z výsledků se dají vypočítat koeficienty, např. koeficient řízení učení, koeficient využití obrazových komponentů a také celkový koeficient didaktické vybavenosti. Hodnoty se pohybují od 0 do 100 %, čím vyšší hodnoty, tím je učebnice více didakticky vybavena. Metodu můžeme použít na kteroukoliv učebnici. Didaktická vybavenost určuje kvalitu učebnice vzhledem k jejímu využití pro učení žáků¹⁸. Koeficient celkové didaktické vybavenosti vypočteme tak, že počet strukturních komponentů, které učebnice skutečně obsahuje (viz tabulka 2), vydělíme celkovým maximálním možným počtem komponentů, tedy 36, a vynásobíme 100, výsledek vyjde v procentech.

Tabulka 2 Strukturní komponenty učebnice k měření didaktické vybavenosti podle Průchy

I. Aparát prezentace učiva
A. verbální komponenty
1. Výkladový text prostý
2. Výkladový text zpřehledněný (přehledová schémata, tabulky aj. k výkladu učiva)
3. Shrnutí učiva k celému ročníku
4. Shrnutí učiva k tématům (kapitolám, lekcím)
5. Shrnutí učiva k předchozímu ročníku
6. Doplnující texty (dokumentační materiál, citace z pramenů, statistické tabulky aj.)
7. Poznámky a vysvětlivky
8. Podtexty k vyobrazení
9. Slovníčky pojmů, cizích slov aj. (s vysvětlením)
B. obrazové komponenty
10. Umělecká ilustrace
11. Nauková ilustrace schématické kresby, modely
12. Fotografie
13. Mapy, kartogramy, plánky, grafy, diagramy aj.
14. Obrazová prezentace barevná (tj. použití nejméně jedné barvy odlišné od běžné barvy textu)
II. Aparát řídicí učení
C. verbální komponenty
15. Předmluva (úvod do předmětu, ročníku pro žáky)
16. Návod k práci s učebnicí (pro žáky a/nebo pro učitele)
17. Stimulace celková (podněty k zamyšlení, otázky aj. před celkovým učivem ročníku)
18. Stimulace detailní (podněty k zamyšlení, otázky aj. před nebo v průběhu lekcí, témat)

¹⁷ PRŮCHA, Jan. *Učebnice: teorie a analýzy edukačního média: příručka pro studenty, učitele, autory učebnic a výzkumné pracovníky*. Brno: Paido, 1998.

¹⁸ PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. 5. vyd. Praha: Portál, 2013, s. 278-279.

19.	Odlíšení úrovní učiva (základní – rozšiřující, povinné – nepovinné)
20.	Otázky a úkoly za témata, lekce
21.	Otázky a úkoly k celému ročníku (opakování)
22.	Otázky a úkoly k předchozímu ročníku (opakování)
23.	Ilustrace k úkolům komplexnější povahy (návody k pokusům, laboratorním pracím, pozorování aj.)
24.	Náměty na mimoškolní činnost s využitím učiva (aplikace)
25.	Explicitní vyjádření cílů učení pro žáky
26.	Prostředky a/nebo instrukce k sebehodnocení pro žáky (testy a jiné způsoby hodnocení výsledků učení)
27.	Výsledky úkolů a cvičení (správná řešení, správné odpovědi)
28.	Odkazy na jiné zdroje informací (bibliografie, doporučená literatura aj.)
D obrazové komponenty	
29.	Grafické symboly vyznačující určité části textu (poučky, pravidla, úkoly, cvičení aj.)
30.	Užití zvláštní barvy pro určité části verbálního textu
31.	Užití zvláštního písma pro určité části verbálního textu
32.	Využití přední nebo zadní obálky pro schémata, tabulky
III. Aparát orientační	
E verbální komponenty	
33.	Obsah učebnice
34.	Členění učebnice na tematické bloky, kapitoly, lekce aj.
35.	Marginálie, živá záhlaví aj.
36.	Rejstřík (věcný, jmenný, smíšený)

Zdroj: PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. 5. vyd. Praha: Portál, 2013, s. 278-279.

6 Hlavní obsahové a formální požadavky na učebnice zeměpisu

Zeměpisné učebnice, pracovní sešity a další pomůcky mají velký význam v pedagogickém procesu. Jsou nenahraditelnou součástí vyučování. Učebnice zeměpisu je charakteristická svými komponenty, aby dokázala popsat obsah vzdělávacího oboru.

6.1 Obecné požadavky na učebnice zeměpisu

Komponenty učebnic můžeme rozdělit na textové a netextové. Pokud se zaměříme nejdříve na textové komponenty, lze je rozdělit na pojmy, kterými se zabývají¹⁹:

- faktografické pojmy, kam patří např. názvy měst, přírodních celků, států,
- cizí a odborné pojmy, mezi které řadíme např. názvy geografických jevů, označení geografických procesů,
- číselné údaje a hodnoty, tj. většinou informace o ploše, velikosti, intenzitě a síle popisovaných jevů, letopočty, počet obyvatel atd.

Nedílnou součástí učebnic zeměpisu jsou i netextové komponenty, které žákům usnadňují pochopení učiva. Jedná se především o mapy, grafy či schémata. Pro učebnice zeměpisu jsou charakteristické tyto netextové komponenty²⁰:

- kartografické zdroje neverbálních informací, do této kategorie náleží plán či mapa,
- statistické zdroje neverbálních geografických informací (kartogram, kartodiagram, graf, ...),
- obrazové zdroje neverbálních geografických informací (obrázek, fotografie),
- schematické zdroje neverbálních geografických informací (profil, průřez, schéma),

¹⁹ WEINHÖFER, Martin. Metoda tvorby učebnic zeměpisu pomocí analýzy učebnic zeměpisu a RVP ZV. Brno, 2011. Disertační práce. Masarykova univerzita.

²⁰ Upraveno podle WAHLA, A. Strukturální složky učebnic geografie. Praha: SPN, 1983; z Wahlova výčtu vypuštěna kategorie „geometrické zdroje neverbálních geografických informací (přímky, úsečky, geometrické obrazce, geometrická tělesa)“, která je podle názoru autorky jen formou schematických nebo znakových zdrojů neverbálních geografických informací

- znakové zdroje neverbálních geografických informací (kartografické značky, jiné značky a znaky).

6.2 Speciální požadavky na regionální učebnice zeměpisu

Přestože se regionální učebnice uplatňují ve školství čím dál více, neexistuje dosud jejich jednotná všeobecně přijímaná definice. Dáša Zouharová v knize *Regionální učebnice*²¹ definuje pojem takto: „*Regionální učebnice je knižní publikace vytvořená jako prostředek didaktické komunikace, svým obsahem zaměřená na region.*“ Regionální učebnice by měla zohlednit především místa, která žáci znají z osobní zkušenosti, odkud pocházejí, kde mají přátele. V praxi ale vždy horizont dosud známého prostředí překračují, res. ho posouvají dál. Záleží hlavně na autorovi učebnice, jak prostorově pojme „domovskou“ krajinu, už proto, že osobní zkušenosti jednotlivých žáků mohou být značně odlišné. Zouharová doporučuje, aby se na volbě správného měřítku podíleli místní pedagogové: před tvorbou regionální učebnice by se měl s nimi autor sejít a měl by respektovat jejich představy o velikosti a hranicích regionu školy. Vždy je dobré dbát na logické uspořádání učebnice a na spojení učiva s osobními zkušenostmi a prožitky žáků, čehož se docílí nejefektivněji propojením učiva s lokalitou školy a jejího bezprostředního okolí. Regionální učebnice jsou také ideální pro komplexní pojetí regionu zdůrazňující místo „složkového“ popisu postižení „mezisložkových“ vazeb v krajině (např. spojení dvou i více dílčích témat, v návrhu učebnice, který je zpracován v této práci jde o kapitolu příroda, podtémata reliéf, významné řeky a rybníky, podnebí, půda, chráníme své prostředí). Regionální učebnice by měly překonat nejen „složkový“, ale také „předmětový“ přístup, jsou vlastně ideálním médiem pro postižení mezipředmětových vazeb (např. v regionální učebnici pro Evenkijský okres Krasnojarského kraje²² jsou zařazena i témata o evenkijských toponymech, lokální heraldice, o přežití v tajze, způsobech lovu a tradičních způsobech zpracování masa ulovených zvířat, o folklóru, lidových básních apod., tedy široce nad rámec geografie a historie).

Regionální učebnice není důležitá jenom pro výuku, ale i pro podnícení zájmu žáků o svůj region. Dále žákům ukazuje dnešní realitu v regionu i historii.

²¹ ZOUHAROVÁ, Dáša. *Regionální učebnice: metodika tvorby regionální učebnice jako výchovně-vzdělávacího prostředku regionální výuky*. Druhé vydání. Brno: Lipka, 2016.

²² КУЗНЕЦОВА, Е. М. *сост. Краеведение : Рабочая тетрадь, 5 кл. : пособие для учащихся общеобразоват. учрежд. Изд. 2-е, перераб. и доп. Красноярск : Сибирские промыслы, 2012.*

Pokud přijde do školy někdo nový z jiného regionu, dokáže mu učebnice poskytnout informace o novém regionu. Díky ní se žáci mohou aktivně zapojovat do rozvoje regionu či může přimět žáky, aby v budoucnu z kraje neodcházeli. Regionální učebnice má význam i pro učitele. Pro začínající pedagogy či pedagogy z jiného regionu je učebnice informační složkou o problematice regionu. Výhodou pro ně je, že mají všechny informace pohromadě, může jim poskytovat návrhy na aktivity pro výuku.

Dáša Zouharová a kolektiv v knize Regionální učebnice²³ navrhuje, co by měla regionální učebnice obsahovat, také však říká, že všechny navržené prvky nemusí být přítomny, může se jednat pouze o kombinaci některých prvků, nebo obsahovat jen jednu část. Struktura regionální učebnice:

- brožura (důležité informace pro žáky),
- čítanka (ukázka umění z regionu),
- ukázka příkladů práce s regionem školy (př. terénní výuky),
- pracovní listy,
- metodika pro učitele (doporučené postupy, řešení, nápovědy),
- portfolio regionální (žákovské, učitelské),
- interaktivní část učebnice (digitální podoba).

Brožura slouží žákům především jako učební text, který je vhodný doplnit obrázky, kresbami žáků, významnými rodáky regionu, ukázkami nářečí atd. Čítankou může být soubor pověstí a pohádek z regionu nebo výpovědi pamětníků. Terénní výuku lze provádět mnoha způsoby, např. procházka naučnou stezkou s plněním úkolů. Důležité je dbát především na bezpečnost žáků. U pracovních listů je dobré přidat řešení pro učitele, každý nemusí být seznámen s problematikou regionu. Metodika pro učitele by neměla obsahovat pouze řešení úkolů, ale i návod na práci s učebnicí. Žákovské regionální portfolio obsahuje základní informace, které si žák doplňuje o vlastní poznatky, výzkumy, mapy, kresby atd. Učitelské regionální portfolio obsahuje didaktické materiály věnující se regionu školy. V interaktivní části učebnice jsou soubory sloužící k práci s interaktivní tabulí pro procvičování místního regionu.

²³ ZOUHAROVÁ, Dáša. Regionální učebnice: metodika tvorby regionální učebnice jako výchovně-vzdělávacího prostředku regionální výuky. Druhé vydání. Brno: Lipka, 2016.

6.3 Dílčí závěr: struktura zpracovávané učebnice

Z obecného hlediska bude obsahovat učební text informace o daném regionu, tedy o celém okrese Břeclav. Ke každé kapitole bude vypracován pracovní list, který bude sloužit k ověření učiva dané kapitoly. Učebnice bude obsahovat i metodiku pro učitele. V metodice bude řešení pracovních listů a navrhované aktivity především k zopakování celého učiva místního regionu. Z textových komponentů typických pro učebnici zeměpisu budou v učebnici použity faktografické pojmy, číselné údaje a hodnoty, z netextových komponentů mapy, obrázky, grafy. Na závěr každé kapitoly budou vysvětleny pojmy, kterým by žáci v dané kapitole nemuseli rozumět. Poté budou na konci kapitol úkoly a otázky, jedná se především o praktické věci, aby žáci sami něco zjistili o svém okolí. V průběhu kapitol budou zařazovány otázky k zamyšlení, aby došlo k rozvoji především komunikačních dovedností. Na každé stránce bude barevná lišta, ve které budou uvedeny marginálie (heslovité charakteristiky toho, co se v konkrétním odstavci řeší). Na lištu budou také umístovány zajímavosti týkající se informací v kapitole. Důležité pojmy budou v textu tučně zvýrazněny. Rozšiřující informace budou orámované a nadepsané „pro zájemce“.

Učebnice bude rozdělena do šesti kapitol, z nichž některé budou rozčleněny na podkapitoly:

- První kapitola na téma poloha okresu v rámci České republiky, základní informace (např. rozloha, počet obcí, ...).
- Druhá kapitola na téma příroda, členěná na podkapitoly zabývající se reliéfem, hydrologií (významné řeky a rybníky), podnebím, půdou a ochranou přírody v okrese Břeclav.
- Třetí kapitola na téma společnost, která bude obsahovat informace o historii okresu, obyvatelstvu (počet, složení).
- Čtvrtá kapitola na téma administrativní členění (správní vývoj, SO ORP, SO POÚ).
- Pátá kapitola na téma lidská činnost, která zprostředkuje učivo o průmyslu, dopravě a cestovním ruchu.
- Šestá kapitola na téma zemědělství v okrese.

Učebnice navíc zahrne jako přílohu seznam obcí okresu Břeclav s jejich zařazením do SO ORP a SO POÚ a s počtem obyvatel k 31. 12. 2016 a půdní mapu okresu určenou k samostatné práci žáků.

7 VÝSKYT MÍSTNÍHO REGIONU V KURIKULÁRNÍCH DOKUMENTECH

Kurikulární dokumenty jsou vytvořeny ve dvou úrovních (státní a školní). Pomocí nich jsou žáci vzděláváni od 3 do 19 let. Hlavním kurikulárním dokumentem na státní úrovni je rámcový vzdělávací program (RVP). RVP stanovuje především konkrétní cíle, formy, délku a povinný obsah vzdělávání pro jednotlivé etapy (předškolní, základní a střední vzdělávání)²⁴. Existuje několik RVP pro různé úrovně vzdělávání. RVP pro předškolní vzdělávání, RVP pro základní vzdělávání, RVP pro základní vzdělávání včetně přílohy upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením, RVP pro obor vzdělávání základní škola speciální, RVP pro gymnázia, RVP pro gymnázia se sportovní přípravou a RVP pro odborné vzdělávání²⁵. Pomocí RVP si každá škola vytváří kurikulární dokument na školní úrovni a tím je školní vzdělávací program (ŠVP). ŠVP je více podrobný a přizpůsobený potřebám dané školy. V této kapitole bude ukázka zařazení místního regionu v RVP pro základní školu a gymnázium.

7.1 RVP pro základní vzdělávání

Na prvním stupni základní školy se žáci setkávají s tématem místního regionu ve vzdělávací oblasti *Člověk a jeho svět*, kde je napsáno, že žáci poznávají své blízké okolí. Tato vzdělávací oblast se dělí do pěti tematických okruhů, z nichž jeden zní *Místo, kde žijeme*. Učivo je většinou realizováno v předmětech vlastivěda a prvouka. V tomto tematickém okruhu jsou očekávané výstupy zabývající se místním regionem:

- vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí,
- začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popisuje změny v nejbližším okolí, obci (městě),
- rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost,

²⁴ METODICKÝ PORTÁL RVP.CZ. Systém kurikulárních dokumentů. Metodický portál rvp.cz [online]. [cit. 2018-02-20]. Dostupné z:

<https://digifolio.rvp.cz/view/artefact.php?artefact=70545&view=10429&block=57827>

²⁵ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Rámcové vzdělávací programy. MŠMT [online]. [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

- určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu,
- vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického.

Učivo, které je charakterizováno v RVP, obsahuje orientaci v místě bydliště, části obce a její polohu v krajině, minulost a současnost obce. V místní oblasti či regionu znát tvary zemského povrchu, půdu, rostlinstvo a živočišstvo, vliv krajiny na život lidí, působení lidí na krajinu a životní prostředí.

Dále na místní region narazíme ve vzdělávací oblasti *Člověk a příroda*, kam řadíme vyučovací předměty fyzika, chemie, přírodopis a zeměpis. Jeden očekávaný výstup týkající se místního regionu nalezneme v tematickém celku *Geografické informace, zdroje dat, kartografie a topografie*. Žák:

- vytváří a využívá osobní myšlenková (mentální) schémata a myšlenkové (mentální) mapy pro orientaci v konkrétních regionech, pro prostorové vnímání a hodnocení míst, objektů, jevů a procesů v nich, pro vytváření postojů k okolnímu světu,

dále se místní region vyskytuje v tematickém celku *Česká republika*, kde jsou očekávané výstupy:

- vymezí a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy,
- hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu, možnosti dalšího rozvoje, přiměřeně analyzuje vazby místního regionu k vyšším územním celkům.

K těmto tematickým celkům (očekávaným výstupům) je určené učivo místního regionu: zeměpisná poloha, kritéria pro vymezení místního regionu, vztahy k okolním regionům, základní přírodní a socioekonomické charakteristiky s důrazem na specifika regionu důležitá pro jeho další rozvoj (potenciál × bariéry). Ke zmíněnému prvnímu tematickému celku je učivo zaměřeno na praktické dovednosti²⁶.

²⁶ BALADA, Jan. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2017 [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/41216/>

7.2 RVP pro gymnázia

Zajímavostí tohoto RVP je, že geografie se člení do dvou vzdělávacích oblastí. Fyzicko-geografickou část řadíme do oblasti *Člověk a příroda*, socio-ekonomickou část do oblasti *Člověk a společnost*. Ale k zachování celistvosti předmětu geografie, nalezneme všechny jeho části v rámci oblasti *Člověk a příroda*. Místní region se vyskytuje ve vyučovacím předmětu, který je zde na rozdíl od RVP pro základní školy nazvaný geografie. Místní region je především zahrnut v tematickém celku *Regiony*, kde jsou očekávané výstupy:

- žák vymezení místní region (podle bydliště, školy) na mapě podle zvolených kritérií, zhodnotí přírodní, hospodářské a kulturní poměry mikroregionu a jeho vazby k vyšším územním celkům a regionům,

a také v celku *Geografické informace a terénní vyučování*:

- orientuje se s pomocí map v krajině.

Učivo je zaměřeno na možnosti rozvoje mikroregionu, strategické a územní plánování. Je zde možnost využití terénní výuky, kde můžeme aplikovat poznatky z místního regionu přímo v krajině²⁷.

7.3 Místní region ve vybraných ŠVP

V této kapitole jsou zahrnuty školní vzdělávací programy škol, u kterých bylo realizováno ověření části návrhu učebního textu. V analýze jsou tyto školy: Základní škola Břeclav Na Valtické 31a²⁸, Gymnázium Mikulov, Základní škola Valtice a Základní škola Slovácká Břeclav.

ŠVP Základní školy Břeclav Na Valtické 31a realizuje výuku o místním regionu na prvním stupni v předmětech prvouka, která má hodinovou dotaci v první třídě jednu hodinu, ve druhé třídě dvě hodiny, ve třetí třídě tři hodiny a vlastivěda, kterou mají ve čtvrté a páté třídě po dvou hodinách. Na druhém stupni je místní region probírán v devátém ročníku na začátku školního roku. Okruh Terénní geografická výuka, praxe

²⁷ BALADA, Jan. *Rámcový vzdělávací program pro gymnázia: RVP G* [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, c2007 [cit. 2018-02-20]. ISBN 978-80-87000-11-3. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/file/159>

²⁸ ZŠ BŘECLAV NA VALTICKÉ. *Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Břeclav, 2016 [cit. 2018-02-21]. Dostupné z: <http://www.zsvalticka.cz/dokumenty/skolni-vzdelavaci-program>

a aplikace je realizován v nejbližším okolí školy. Při probírání místního regionu jsou teoretické poznatky ověřovány v regionu Břeclavska formou exkurzí do přírodních lokalit a společensko-hospodářských zařízení.

Další školou, kde probíhalo ověření, bylo Gymnázium Mikulov. Pracovní listy vyplnili žáci čtvrtého ročníku čtyřletého studia v semináři zeměpisu. Hodinovou dotaci zeměpisu na nižším stupni gymnázia mají v prvním až třetím ročníku dvě hodiny, ve čtvrtém ročníku jednu hodinu. Na vyšším stupni je hodinová dotace po dvou hodinách týdně v prvním a druhém ročníku. Ve čtvrtém ročníku je možnost zvolit si seminář. To stejné platí i pro žáky vyššího stupně osmiletého gymnázia. V ŠVP pro nižší stupeň osmiletého gymnázia probírají místní region na začátku tercie. Očekávanými výstupy žáka jsou:

- vymezí a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy,
- hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu, možnosti dalšího rozvoje, přiměřeně analyzuje vazby místního regionu k vyšším územním celkům²⁹.

Na čtyřletém gymnáziu se místní region dle ŠVP učí v prvním ročníku ve druhém pololetí před učivem o České republice³⁰, stejně tak je tomu i na vyšším stupni osmiletého studia³¹. Očekávaným výstupem žáka je:

- vymezí místní region (podle bydliště, školy) na mapě podle zvolených kritérií, zhodnotí přírodní, hospodářské a kulturní poměry mikroregionu a jeho vazby k vyšším územním celkům a regionům.

Na základní škole ve Valticích se místní region probírá ke konci školního roku v osmém ročníku. Toto učivo následuje po tom, co se žáci naučí regionální geografii České republiky. Očekávané výstupy jsou stejné jako v RVP ZV. Ve školním vzdělávacím programu uvádějí i školní výstupy pro žáky:

²⁹ GYMNÁZIUM MIKULOV. Školní vzdělávací program pro gymnázium Osmileté studium – nižší stupeň [online]. Mikulov, 2012, 230 s. [cit. 2018-02-21]. Dostupné z: <http://cms.gymik.cz/wp-content/uploads/downloads/2017/07/SVP8leteNizsiG.pdf>

³⁰ GYMNÁZIUM MIKULOV. Školní vzdělávací program pro gymnázium Čtyřleté studium [online]. Mikulov, 2012, 226 s. [cit. 2018-02-21]. Dostupné z: <http://cms.gymik.cz/wp-content/uploads/downloads/2017/07/SVP4leteGymnazium.pdf>

³¹ GYMNÁZIUM MIKULOV. Školní vzdělávací program pro gymnázium Osmileté studium – vyšší stupeň [online]. Mikulov, 2012, s. 222 [cit. 2018-02-21]. Dostupné z: <http://cms.gymik.cz/wp-content/uploads/downloads/2017/07/SVP8leteVyssiG.pdf>

- zjistí historii, statistické údaje o obci,
- popíše a posoudí regionální zvláštnosti, typické znaky přírody, osídlení, hospodářství a kulturu místního regionu a jejich možné perspektivy, pracuje aktivně s turistickou mapou místního regionu.

V devátém ročníku probíhá cvičení a pozorování v terénu v místní krajině. Kdy žák dle školního výstupu:

- ovládá základy topografie a orientace v terénu,
- využívá aktivně mapy, atlasy, pracuje s internetem a dalšími materiály při vyhledávání informací³².

Základní škola Slovácká v Břeclavi zařadila ve svém školním vzdělávacím programu místní region na konec školního roku v devátém ročníku, kdy už žáci znají učivo České republiky. Očekávané výstupy žáka v ŠVP odpovídají očekávaným výstupům žáka uvedeným v RVP ZV. Dále je zmínka o místním regionu na konci šestého ročníku u učiva cvičení a pozorování terénu místní krajiny. Zde jsou očekávanými výstupy:

- žák ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu,
- žák uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině, uplatňuje v modelových situacích zásady bezpečného chování a jednání při mimořádných událostech.

Místní krajina je znovu zmíněna na konci sedmého ročníku u učiva terénní geografická výuka (cvičení a pozorování v terénu místní krajiny a ochrana při ohrožení zdraví a života). Zde je oproti výše zmíněným očekávaným výstupům jeden navíc. Žák ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu³³.

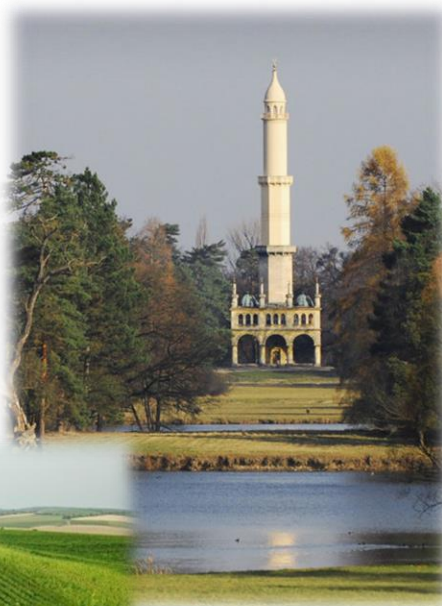
³² ZŠ VALTICE. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání: Základní škola Valtice [online]. Valtice, 2014 [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: http://www.zsvaltice.cz/files/SVP_komplet_k_1_9_2014.pdf

³³ ZŠ BŘECLAV SLOVÁCKÁ. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání: Základní škola Břeclav Slovácká [online]. Břeclav, 2017 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <http://www.slovacka.cz/skola/skolni-vzdelavaci-program/download/12-skolni-vzdelavaci-program/1-skolni-vzdelavaci-program>

8 NÁVRH UČEBNÍHO TEXTU

OKRES BŘECLAV

Učebnice místního regionu

Bc. Hana BARÁNKOVÁ

Milí čtenáři,

dostáváte do rukou učebnici, která Vás provede regionem, ve kterém žijete, nebo alespoň navštěvujete školu. Tento materiál Vám pomůže poznat Vaše okolí.

Měla by Vás naučit lokalizovat okres v rámci České republiky, poznat jeho přírodní podmínky, charakterizovat obyvatelstvo z různých pohledů, pochopit administrativní členění a blíže se seznámit s hospodářskou činností. Učebnice Vám nabízí procvičení každé kapitoly pomocí pracovních listů.

Pro lepší pochopení látky je text doplněn obrázky, grafy a schémata. Na konci kapitol naleznete vysvětlivky pojmů, kterým byste případně v textu učebnice nerozuměli. Na závěr si vyzkoušíte odpovědět na otázky a splnit praktické úkoly, které se vztahují k Vašemu okolí.

Byla bych ráda, kdyby pro Vás byla procházka po okrese příjemná. Doufám, že učebnice a informace v ní obsažené pro Vás budou přínosné.

Autorka učebnice

OBSAH

1	ZÁKLADNÍ INFOFMACE, POLOHA OKRESU	34
2	PŘÍRODA	38
2.1	RELIÉF	38
2.2	VÝZNAMNÉ ŘEKY A RYBNÍKY	39
2.3	PODNEBÍ	42
2.4	PŮDY	42
2.5	CHRÁNÍME SVÉ PROSTŘEDÍ	43
3	SPOLEČNOST	48
3.1	HISTORIE.....	48
3.2	OBYVATELÉ OKRESU.....	49
3.3	OSOBNOSTI	52
4	ADMINISTRATIVNÍ ČLENĚNÍ.....	55
5	LIDSKÁ ČINNOST	61
5.1	PRŮMYSL	61
5.2	DOPRAVA	63
5.3	CESTOVNÍ RUCH A REKREACE	64
6	ZEMĚDĚLSTVÍ	68
	PŘÍLOHY	72
	SEZNAM OBCÍ OKRESU BŘECLAV	72
	PŮDNÍ MAPA	74
	SEZNAM ZDROJŮ OBRAZOVÉ PŘÍLOHY	75
	METODICKÉ MATERIÁLY PRO UČITELE	77
	ŘEŠENÍ PRACOVNÍCH LISTŮ.....	78
	NAVHRHOVANÉ AKTIVITY PRO VYUČOVÁNÍ OKRESU BŘECLAV	84

Symbyly použitě v učebnici:

Úkoly a otázky v závěru kapitoly

Vysvětlení pojmu

Otázky k zamyšlení

Zajímavost

1 ZÁKLADNÍ INFORMACE, POLOHA OKRESU

Okres Břeclav se nachází v jihovýchodní části České republiky na historickém území Moravy. Na severu sousedí s okresy Brno-venkov a Vyškov, na západě s okresem Znojmo a na východě s okresem Hodonín. Okresy, které byly zmíněny v předešlé větě, a okresy Brno-město a Blansko patří do **kraje Jihomoravského**. Je pohraničním okresem, na jihu sousedí s Rakouskem a na jihovýchodě se Slovenskem.

Zamyslete se nad tím, zda je výhodné být pohraničním okresem.

Obr. 1 Okres Břeclav (červeně) a Jihomoravský kraj (oranžově)

Obr. 2 Okresy Jihomoravského kraje

Okres Břeclav je s rozlohou **1 038 km²** 33. největším okresem v ČR a 4. největším v Jihomoravském kraji. K 1. lednu 2017 žilo v okrese Břeclav **115 432 obyvatel**. Dle počtu obyvatel zaujímá tento okres 34. pozici (k 1. 1. 2017). Hustota zalidnění břeclovského okresu je 111,2 obyv./km² (celkově činí v ČR hustota zalidnění 134 obyv./km²).

Evropská unie používá pro rozdělení státního území tzv. NUTS (územní statistické jednotky). Dle počtu obyvatel je pak území rozděleno na NUTS I, NUTS II a NUTS III. Ještě existují tzv. LAU (místní administrativní jednotky), jsou určeny

poloha
okresu

Jedná se
o
nejjižnější
a nejniže
položený
okres
Moravy.

rozloha
počet
obyv.
hustota
zalidnění

NUTS

pouze pro potřebu statistik regionů. Území České republiky lze členit na tzv. regiony soudržnosti. Ty se skládají z jednoho či více krajů. Okres Břeclav spadá do **regionu soudržnosti Jihovýchod**

(Jihomoravský kraj + kraj Vysočina).

Tabulka 1 NUTS a LAU v ČR

Obrázek 3 Regiony soudržnosti

Úroveň	Název	Počet jednotek
NUTS I	Stát	1
NUTS II	Regionální soudržnosti	8
NUTS III	Kraje	14
LAU I	Okresy	76 + Praha
LAU II	Obce	6 258 (27. 5. 2016)

Zdroj: cs.wikipedia.org

Z výše uvedené tabulky, je patrné, že lze stát rozdělit do administrativních jednotek zvaných obec. V okrese Břeclav se nachází **63 obcí**, z nichž má 9 statut města a 4 statut městyse.

Město

Břeclav
Hustopeče
Klobouky u Brna
Lanžhot
Mikulov
Podivín
Valtice
Velké Bílovice
Velké Pavlovice

Městys

Boleradice
Drnholec
Moravská Nová Ves
Velké Němčice

obec
město
městys

Obrázek 4 Okres Břeclav

Kraj – územní jednotka, větší než okres a menší než stát

Okres – územně-správní jednotka, nižší než kraj; jednotka středního stupně

Obec – základní územní samosprávné společenství občanů

Městys – nebo také městečko je typ obcí velikostně a významově stojící mezi městem a vsí

ÚKOLY A OTÁZKY:

1. Do kterého kraje náleží okres Břeclav?
2. Jak se nazývá region soudržnosti, ve kterém leží okres Břeclav?
3. Vyjmenuj alespoň dvě města a dva městyse okresu Břeclav.
4. Pomocí internetu se pokus najít nejlidnatější a nejméně lidnatou obec okresu Břeclav.

Jméno a příjmení:

Třída:

Datum:

PRACOVNÍ LIST – ZÁKLADNÍ INFORMACE A POLOHA OKRESU

A. Vyjmenuj, se kterými státy sousedí okres Břeclav.

B. Do obrázku zakresli okres Břeclav.

C. Z výčtu měst zakroužkuj ta, která leží v okrese Břeclav.

MIKULOV, BRNO, ŽATEC, PODIVÍN, ZNOJMO, OLOMOUC, VALTICE,
VELKÉ BÍLOVICE, LANŽHOT, PRAHA, OSTRAVA, ZLÍN, PLZEŇ

D. Které kraje patří do regionu soudržnosti Jihovýchod?

- a) Vysočina a Olomoucký
- b) Jihomoravský a Zlínský
- c) Jihomoravský a Vysočina

E. Pomocí mapy vypiš, se kterými okresy sousedí okres Břeclav.

F. Přiřaď:

městys	územní jednotka, větší než obec a menší než stát
kraj	územně-správní jednotka, nižší než stát; jednotka středního stupně
obec	základní územní samosprávné společenství občanů
okres	nebo také městečko je typ obcí velikostně a významově stojící mezi městem a vsí

2 PŘÍRODA

Pokuste se charakterizovat přírodu kolem vás. Co vidíte při cestě do školy? Znáte názvy některých přírodních útvarů ve vašem okrese?

2.1 RELIÉF

Okres Břeclav má **nížinatý charakter**. Nadmořská výška se pohybuje okolo 200 m n. m. Nejvyšší vrchol se nachází v CHKO Pálava a jmenuje se **Děvín** (554 m n. m.), nejnižším bodem je soutok řek Moravy a Dyje (149 m n. m.). Území okresu náleží z velké části geomorfologické provincii Západní Karpaty. Menší část zabírá provincie Západopanonská pánev. Na území okresu se rozkládá několik celků **Dyjsko-svrateckého úvalu, Dolnomoravského úvalu a Středomoravských Karpat** (Dunajovické kopce, Pavlovské vrchy (Pálavské vrchy), Pouzdřanské kopce, Šakvický vrch, Staré hory, Hustopečské brány, Zaječické kopce a Kloboucké pahorkatiny). Dominantou tohoto území jsou Pálavské vrchy.

nejvyšší
a
nejnižší
bod

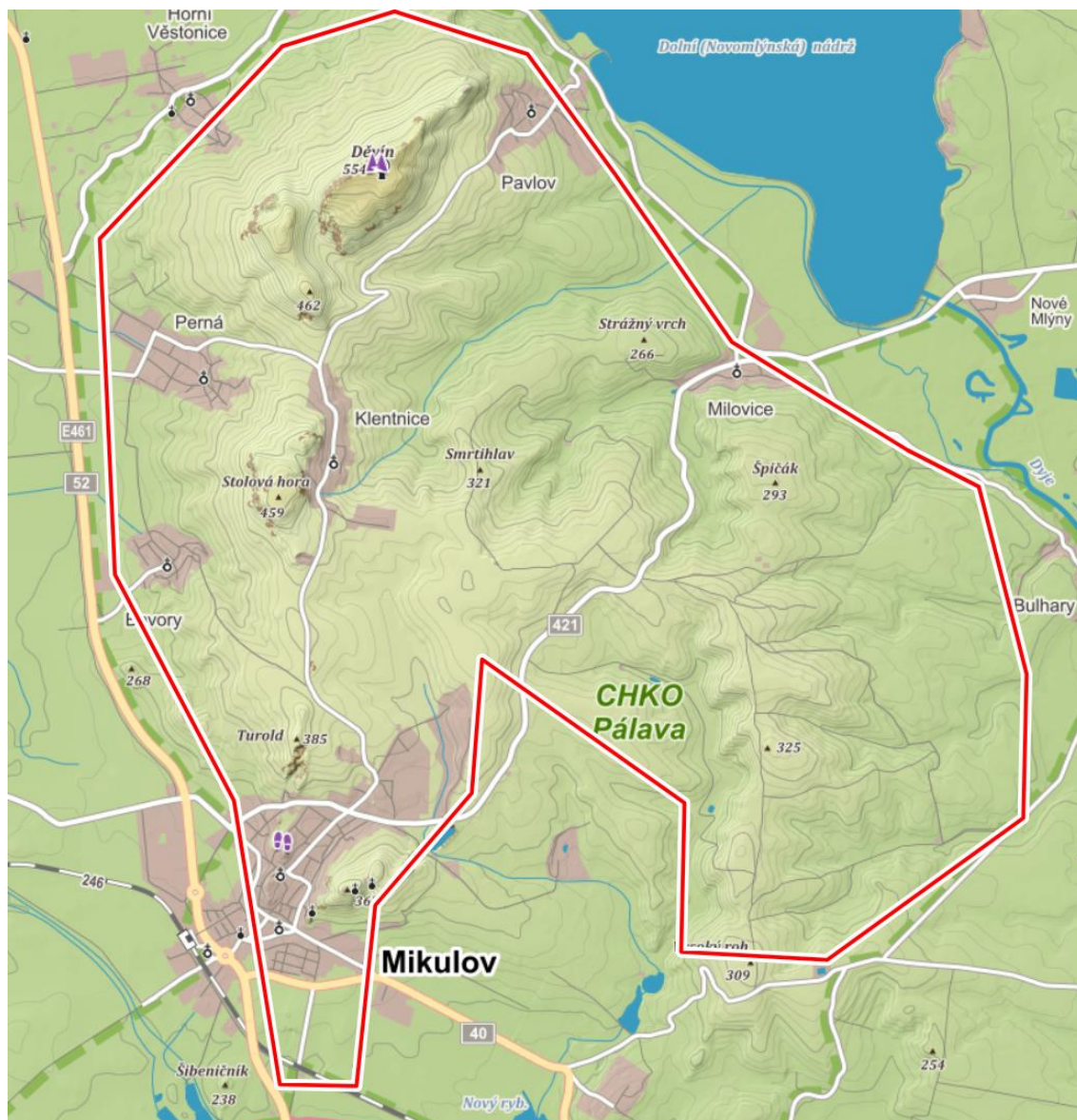
Pálavské vrchy tvoří rozsáhlý komplex **vápencových útvarů**. Nachází se mezi Dolními a Horními Věstonicemi, Pavlovem a Mikulovem. Typickým tvarem je **vápencové bradlo**, které je tvořeno jurskými vápenci. Bradlo vzniklo erozí druhohorních vápenců, které byly překryty třetihorními usazeninami hornin (flyšovým jílovcem a pískovci). Součástí vrchů jsou dvě jeskyně: jeskyně Na Tuoldu a Liščí jeskyně. Nachází se na okraji města Mikulov. Tvoří 2,5 km dlouhý labyrint chodeb. Vznikly na zlomech a puklinách ve vápencích druhohorního stáří.

Pálavské
vrchy

Obrázek 5 Svatý kopeček

Typickým jurským vápencovým bradlem je **Svatý kopeček** (363 m n. m.) v Mikulově. Na vrcholu Svatého kopečka naleznete poutní kostel sv. Šebestiána, zvonici a další stavby křížové cesty.

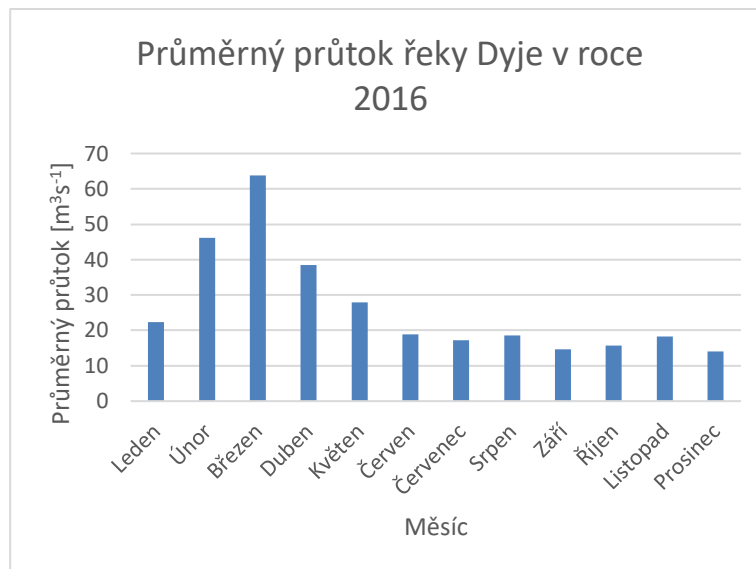

Obrázek 6 Pálavské vrchy

2.2 VÝZNAMNÉ ŘEKY A RYBNÍKY

Významnými řekami protékajícími okresem jsou **Dyje a Morava**. Jak už víme, patří okres k nejsušším oblastem České republiky, což má za následek nepravidelný tok těchto řek. Území okresu náleží do **úmoří Černého moře**. Celé území je odvodňováno řekou Dyje, která se vlévá u Lanžhotu do řeky Moravy. Dále se na daném území nachází menší toky jako Kyjovka, Jevišovka, Trkmanka, Šatava.

Jak byste charakterizovali průtok Dyje pomocí následujícího grafu?

Obrázek 7 Průměrný průtok řeky Dyje v roce 2016

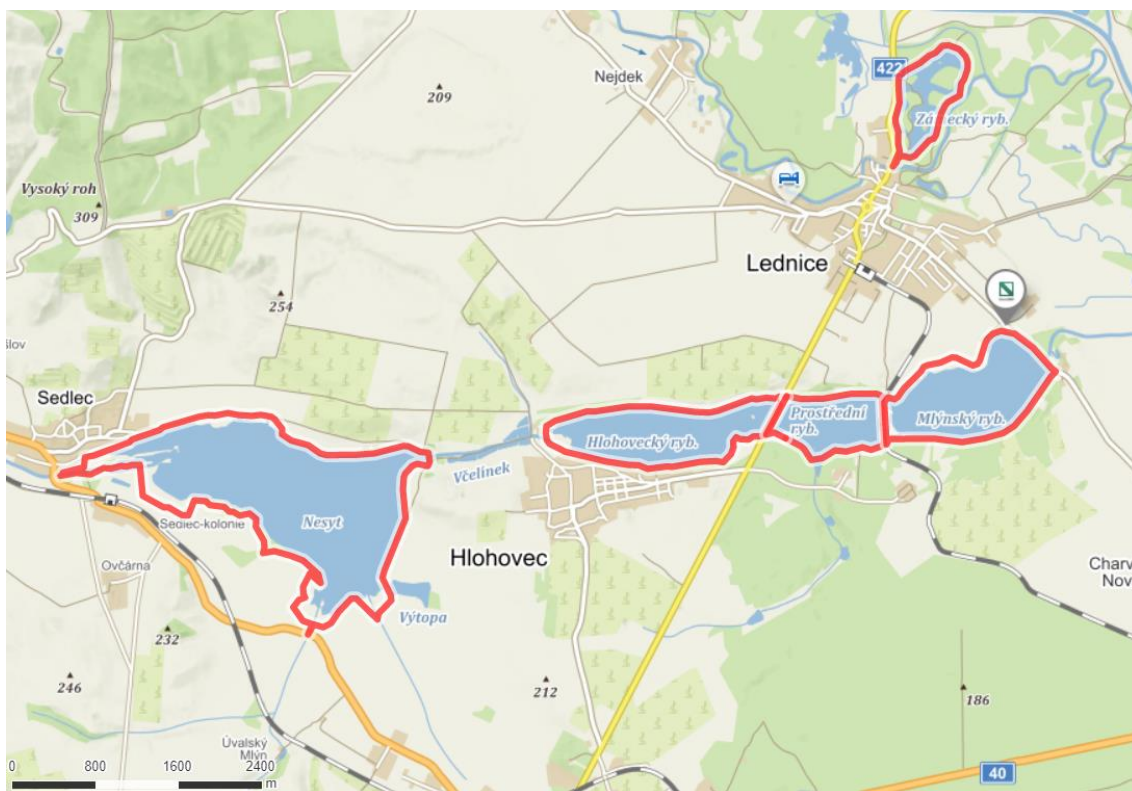
Na Břeclavsku se nachází **velké množství rybníků**, které především slouží k chovu ryb. Největší je **Nesyt**. Leží mezi Valticemi a Mikulovem u Sedlce. Jeho rozloha činí 313 ha a je součástí tzv. **Lednických rybníků**. Tato rybníční soustava je tvořena 5 rybníky: Nesyt, Hlohovecký, Prostřední, Mlýnský a Zámecký rybník. Lednické rybníky jsou důležitým hnízdištěm vodních ptáků, a proto jsou od roku 1953 chráněny jako **národní přírodní rezervace**. Lednické rybníky jsou také chráněny v rámci Evropské unie jako tzv. **ptačí oblast**. Ptačí oblasti se vyhláší v místech, kde hnízdí více než 10 tisíc ptáků.

Obrázek 8 Rybník Nesyt

Nesyt je největší rybník na Moravě a sedmý největší rybník v ČR.

Obrázek 9 Národní přírodní rezervace Lednické rybníky

Ráz krajiny změnilo vybudování **vodní nádrže Nové Mlýny na řece Dyji**. Jedná se o soustavu tří vodních nádrží pod Pálavou: Horní (Mušovská), Střední (Věstonická) a Dolní (Novomlýnská). Dříve byla na tomto území rozsáhlá lužní krajina, která byla v 70. letech zatopena výstavbou nádrže. Cílem výstavby bylo zamezit každoročním záplavám a získat zásobu vody pro zavlažování.

**vodní
nádrž**

Pro zájemce:

Horní nádrž slouží pro závlahy a rekreaci, střední je vyhlášena přírodní rezervací s umělými ostrůvky pro hnízdění ptáků, na jednom je zachován románsko-gotický kostel sv. Linharta, který je jediným pozůstatkem zatopené vsi Mušov. Dolní nádrž slouží pro rekreaci, závlahy a výrobu elektřiny. Okolí je vhodné pro pěší výlety a cykloturistiku.

Obrázek 10 Vodní nádrž Nové Mlýny

2.3 PODNEBÍ

Břeclavsko náleží do **teplé klimatické oblasti**. Jedná se o **nejteplejší a nejsušší** oblast Moravy. Zima je v této oblasti mírná a léto suché a teplé. Dlouhodobá **průměrná teplota** činí **9 °C**. Roční úhrn srážek je průměrně 519 mm. Nejvíce srážek spadne na jaře a nejméně v zimě. Na tuto oblast dopadá i největší množství slunečního svitu v ČR. Průměrně zde slunce svítí 50 až 250 hodin za měsíc. K nejslunečnějším měsícům patří červen a červenec. V Brodu nad Dyjí dne 8. srpna 2013 byla změřena historicky nejvyšší teplota na území Moravy, a to 39,7 °C.

Nejčastější jsou **jihovýchodní větry**, které způsobují na nezpevněných půdách erozi a místy se mohou tvořit písečné přesuny. V jarním období tyto větry vysušují půdu a při nedostatečném zavlažování má vegetace málo vláhy.

2.4 PŮDY

Pro okolí řek Dyje a Moravy jsou typické **nivní půdy**. Nivní půdy bývají pravidelně zaplavovány a jsou velmi úrodné. Pro severní část okresu je typická **černozem**. Černozem je naše nejurodnější půda. Je vhodná pro zemědělství, proto **zemědělská půda** zabírá více než dvě třetiny území (68,4 %), naopak lesů je poměrně málo.

Obrázek 11 Zoraná černozem

Tato krajina je typická pěstováním vinné révy a ovoce. (Půdní mapa viz přílohy)

V jarním období

dosahuje průměrná

teplota

14 °C,

v létě

17 °C,

na podzim

5 °C

a v zimě

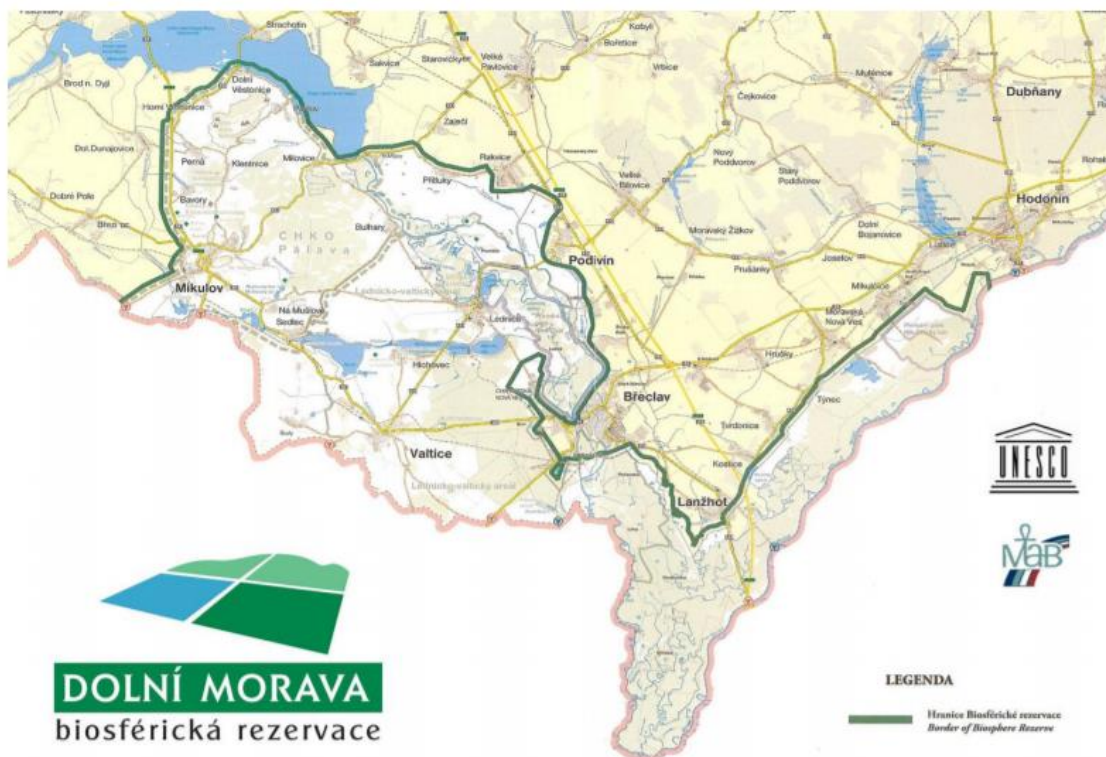
-0,6 °C.

klimatické podmínky

nivní půda, černozem

2.5 CHRÁNÍME SVÉ PROSTŘEDÍ

V okrese Břeclav se nacházejí **ekologicky cenné lokality** světového významu, které jsou chráněny na národní, evropské i světové úrovni. Do souboru celosvětově chráněných území patří tzv. **Biosférická rezervace UNESCO Dolní Morava**, která zahrnuje Pálavu, Lednicko-valtický areál, Podluží s lužními lesy a soutok Dyje a Moravy.

Obrázek 12 Biosférická rezervace Dolní Morava

Jak už víme, na území biosférické rezervace UNESCO se nachází ptačí oblast Lednické rybníky, která je chráněna na evropské úrovni. Západní část biosférické rezervace tvoří **chráněná krajinná oblast (CHKO) Pálava**. Byla vyhlášena v roce 1976. Rozloha CHKO činí 83 km². Tvoří ji charakteristický reliéf s dominantou Pálavských vrchů. Důležité místo, které dokazuje historické osídlení. Na území se našly skládky mamutích kostí, pozůstatky ohnišť a světoznámá soška Věstonické venuše. Je to i velmi cenná biotopová lokalita. Na vápencových kopcích Pálavských vrchů se vyvinuly velmi bohaté skalní, drnové a luční stepi, lesostepi a teplomilné doubravy. Typické jarní květiny pro Pálavu jsou žluté hlaváčky a fialové kosatce.

Proč bychom měli chránit krajinu?

BR Dolní
Morava

V CHKO

Pálava se
nacházejí:

4 NPR

1 NPP

5 PR

5 PP

CHKO
Pálava

Pro zájemce:

CHKO lze vyhlásit na území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení.

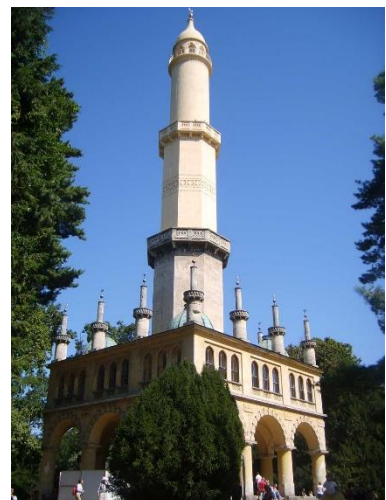

Obrázek 13 CHKO Pálava

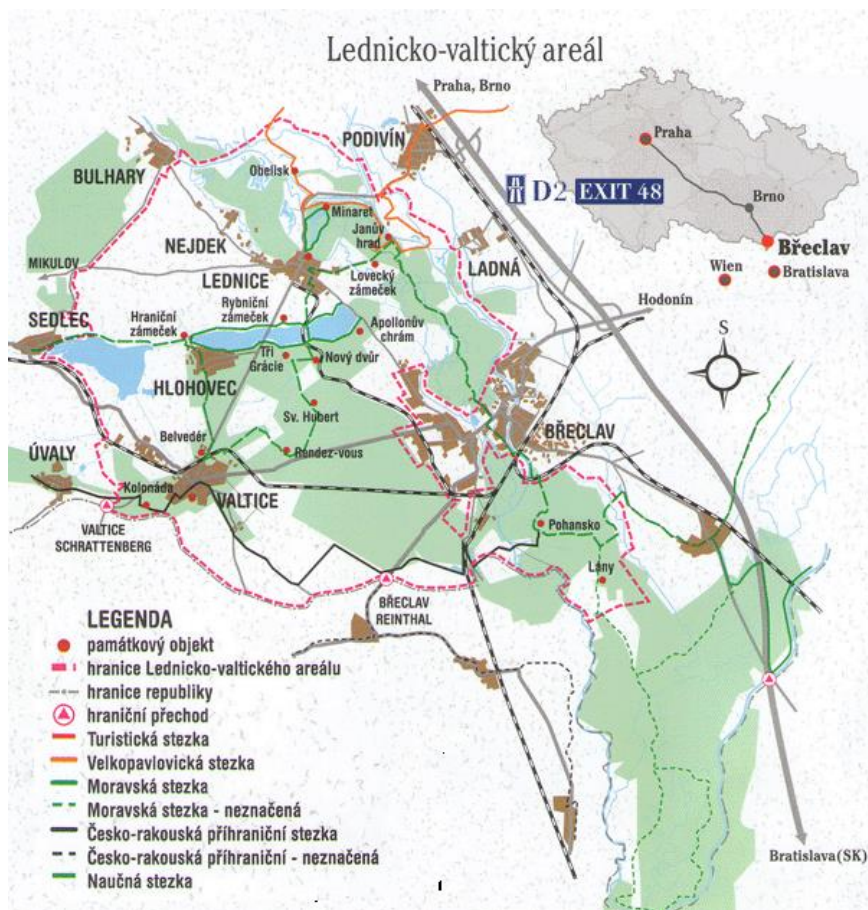
Na seznamu světového kulturního dědictví **UNESCO** je od roku 1996 zapsán **Lednicko-valtický areál**. Jde o krajinářský park, který začali budovat Liechtensteinové na konci 18. století. Na ploše téměř 200 km² se rozkládají zámky, zámečky, vyhlídky a pavilóny, které jsou propojeny alejemi a průhledy a vytváří harmonický útvar.

Obrázek 14 Zámek Valtice

Obrázek 15 Minaret (Lednice)

Obrázek 16 Lednicko-valtický areál

Životní prostředí v okrese lze charakterizovat jako dobré. Dokonce se v posledním období zlepšuje, důkazem je např. návrat bobrů do okolí řek Dyje a Moravy. Dobré klimatické podmínky, přírodní prostředí a velký počet památek každoročně lákají značné množství turistů. Díky poloze okres **spolupracuje s Dolním Rakouskem**. Pořádají společné kulturní akce, budují dopravní infrastrukturu a společně tvoří a chrání životní prostředí.

Úval – sníženina protáhlého tvaru, na jednom nebo obou koncích otevřená, má široké dno s převládající výškovou členitostí do 75 m

Biosférická rezervace – velkoplošná oblast, která je uznána v rámci mezinárodního programu UNESCO Člověk a biosféra; nejsou zaměřeny pouze na ochranu přírody, ale respektují a podporují ty lidské činnosti v krajině, které vedou k jejímu pozitivnímu trvale udržitelnému využití a rozvoji

Biotop – je biotické (živé) i abiotické (neživé) prostředí, ovlivněné a pozměněné živou složkou přírody – biotou

Step – travnaté oblasti mírného pásu

Město
Valtice
držel rod
Liechten-
steinů
od roku
1395
až do
roku 1945,
tedy více
než 500 let.

ÚKOLY A OTÁZKY:

1. Otevři si mapu České republiky a ukaž nejvyšší vrchol okresu Břeclav.
2. Vyhledej v mapě, kde se nachází Dyjsko-svratecký úval a Dolnomoravský úval.
3. Najdi na mapě místo soutoku Dyje a Moravy.
4. Pomocí internetu zjisti, která obec byla/které obce byly zatopeny při výstavbě vodní nádrže Nové Mlýny.
5. Co znamenají zkratky NPR, NPP, PR, PP? Najdi příklad ke každé zkratce v okrese Břeclav.
6. Pomocí internetu nebo mapy zjisti, kolik chráněných krajinných oblastí se nachází na území ČR a napiš jejich názvy.

Jméno a příjmení:

Třída:

Datum:

PRACOVNÍ LIST – PŘÍRODA

A. Napiš:

- a. Nejvyšší vrchol okresu Břeclav: _____
- b. Dva úvaly vyskytující se v okrese: _____
- c. Dvě důležité řeky okresu: _____
- d. Jaké vápence se vyskytují na Pálavě: _____
- e. Typický příklad vápencového bradla v okrese: _____

B. Spoj:

Nesyt
Lednické rybníky
CHKO
Biosférická rezervace
Nové Mlýny
Lednicko-valtický areál

vodní nádrž
Liechtensteinové
národní přírodní rezervace
Dolní Morava
největší rybník Moravy
Pálava

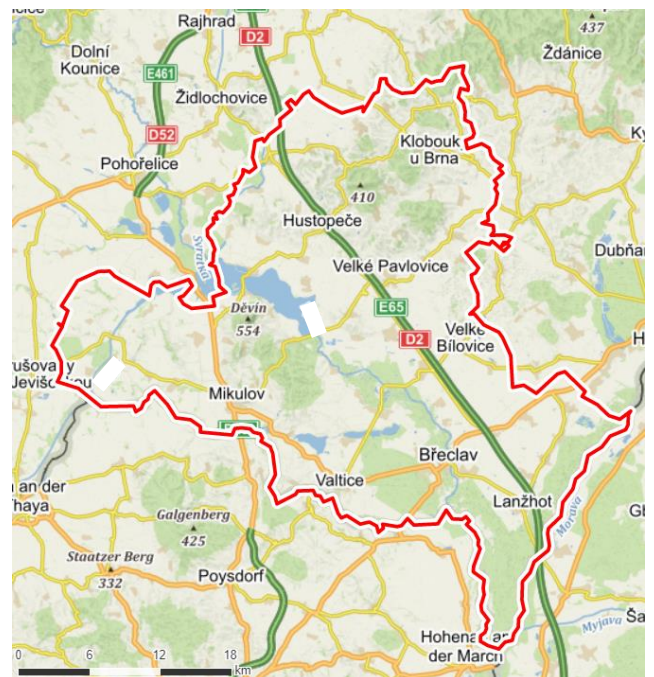

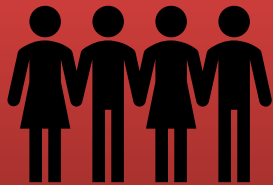
C. Napiš, jakým způsobem chrání okres Břeclav krajinu.

D. Zaznač do mapy:

- a. CHKO Pálava
b. Nesyt
c. Dyji
d. Nové Mlýny

E. Jaké půdy se nejvíce vyskytují v okrese?

3 SPOLEČNOST

3.1 HISTORIE

Okres Břeclav má velmi bohatou historii. Jak už víme z předchozí kapitoly, na území dnešní CHKO Pálava byla nalezena **pravěká tábořiště lovců mamutů** a **soška Věstonické venuše**, která byla vytvořena někdy v období let 29 000–25 000 př. n. l. Po příchodu Slovanů na naše území bylo Břeclavsko jednou z nejhustěji osídlených oblastí našeho státu. V západní a severní části okresu vznikala sídla o velikosti do tisíce obyvatel, v jihovýchodní části okresu byla první slovanská sídla dokonce ještě větší. Břeclavsko tvořilo **jádro Velkomoravské říše**. Po rozpadu Velkomoravské říše zůstalo Břeclavsko součástí Moravy, ovšem už jako její nejjižnější okrajová část. Z jihu také začalo na Břeclavsko postupně pronikat obyvatelstvo hovořící německy.

Obrázek 17 Soška Věstonické venuše

Z historie Břeclavska určitě musíme zmínit **velkomoravské hradiště Pohansko** z 9. století, vybudované mezi rameny Dyje. Hradiště se nachází na seznamu kulturních památek ČR.

Obrázek 18 Celkový pohled na hradiště Pohansko

významná
oblast
Moravy

Pohansko

Název **Břeclav** pravděpodobně pochází od **knížete Břetislava I.**, který zde postavil v 11. století pohraniční hrad a pojmenoval ho po sobě. Hrad byl jedním z nejvýznamnějších správních center Moravy. V **15. století** se zde nacházela **husitská posádka**. Během válek bylo městečko zničeno a lidé se stáhli k hradu a založili nové městečko s názvem Nová Břeclav. Původní lokalita osídlení se proto dodnes nazývá **Stará Břeclav**. Pro rozvoj Břeclavi bylo v **první polovině 19. století** důležité vybudování **železniční tratě**, která spojila Vídeň, Břeclav, Brno a Olomouc. Díky výstavbě došlo **k rozmachu města**, rychle se zvýšil počet obyvatel a roku 1872 byla Břeclav povýšena na město. V období národního obrození bylo Břeclavsko na jazykové hranici – západní část okresu měla převahu německého obyvatelstva, severovýchodní část okresu byla jazykově česká. Podle sčítání lidu z 15. února 1921 žilo na území dnešního okresu Břeclav 105 763 osob české národnosti, 54 869 osob německé národnosti, 1 034 osob chorvatské národnosti a 1 444 židovských obyvatel. Chorvaté žili od 16. století v okolí Jevišovky, kdy na pozvání místních feudálů osídlili několik zpustlých vesnic u zemské hranice.

Soužití Čechů a Němců na Břeclavsku nebylo jednoduché, např. vznik československého státu v roce 1918 se u Němců setkal s odporem. V roce 1938 byla po podpisu Mnichovské dohody jihozápadní část okresu (včetně města Břeclav) připojena k Německu, zbytek se o několik měsíců později stal součástí tzv. Protektorátu Čechy a Morava. Z břeclavského regionu bylo odtrženo 760 km² území s 56 obcemi, ve kterých žilo 86 198 obyvatel (60 % Němců a 35 % Čechů). V dubnu a květnu 1945 bylo Břeclavsko osvobozeno a opět sjednoceno v obnovené Československé republice. Důsledkem válečných událostí bylo nucené vysídlení německého obyvatelstva v letech 1945–1946. Poté, co se dostali k moci komunisté, byli z Břeclavska v letech 1948–1950 vystěhováni také Chorvaté.

3.2 OBYVATELÉ OKRESU

Pro data o obyvatelstvu je nejlepší využívat webových stránek Českého statistického úřadu. Najdete zde informace o obyvatelstvu pro každou obec v České republice. K 31. 12. 2016 žilo v okrese Břeclav **115 432 osob**. Celkově k tomuto datu žilo v České republice 10 578 820 osob.

Informace o obyvatelstvu zpravidla zjišťuje statistický úřad jednou za 10 let. Proces se nazývá sčítání lidu a u nás proběhlo **naposledy v roce 2011**. Sčítání lidu se provádí **pravidelně od roku 1869**. Tohoto roku na území okresu žilo 87 446 obyvatel. Do roku 1930 počet obyvatel vzrostl až na 121 195 osob. Ve válečném období a zejména v důsledku vysídlení německého obyvatelstva v letech 1945–46 výrazně klesl, od roku 1950 počet obyvatel opět mírně roste. Zvyšující se počet obyvatel je dán v posledních čtyřech letech **kladným přirozeným přírůstkem a převahou přistěhovalých nad vystěhovalými**.

Tabulka 2 Počet obyvatel okresu Břeclav při řádném sčítání lidu

rok sčítání lidu	počet obyvatel	rok sčítání lidu	počet obyvatel
1869	87 446	1950	99 560
1880	98 274	1961	107 370
1890	103 914	1970	107 300
1900	108 802	1980	113 235
1910	114 818	1991	113 261
1921	118 127	2001	114 197
1930	121 195	2011	112 828

Zdroj: www.czso.cz

Určitě sis všiml/a, že v tabulce nejsou data ze sčítání lidu z roku 1940. Má to svůj logický důvod. Přijdeš na to jaký?

Obyvatelstvo je možné hodnotit podle řady znaků. Například můžeme obyvatelstvo rozdělit dle pohlaví. V okrese v roce 2011 žilo 55 129 (**48,86 %**) **mužů** a 57 699 (**51,14 %**) **žen**. Pro celou Českou republiku je typické, že je více žen než mužů.

Dále lze obyvatelstvo rozdělit do věkových kategorií. Máme tři základní věkové kategorie: **předproduktivní věk** (0 až 14 let), **produktivní věk** (15 až 64 let) a **postproduktivní věk** (65 a více). Data o struktuře obyvatelstva dle věku naleznete v tabulce 3. V roce 2015 činil **průměrný věk** obyvatelstva **42 let**.

Tabulka 3 Složení obyvatelstva okresu Břeclav dle věku (k 31. 12. 2015)

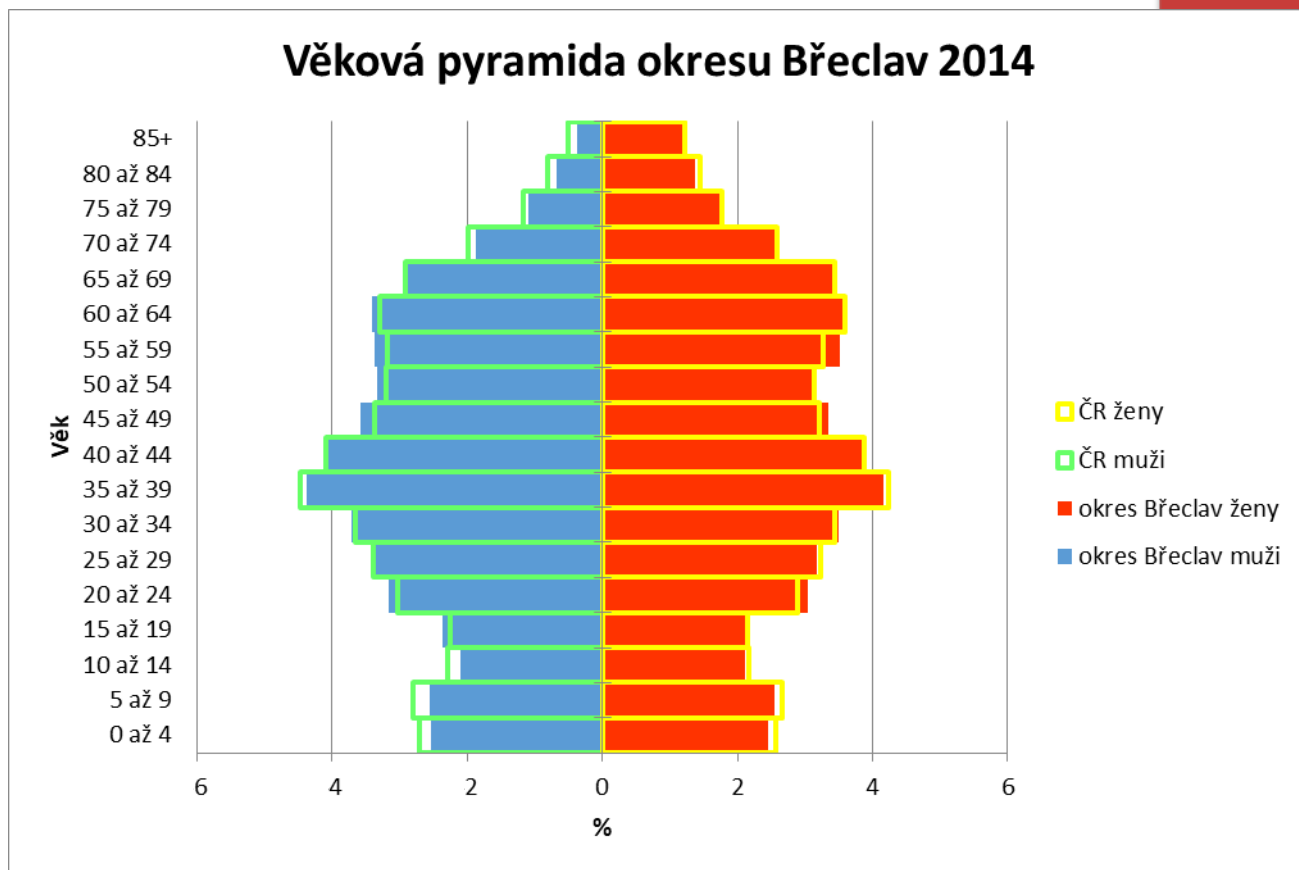
Věková kategorie	0 až 14		15 až 64		65 a více	
Počet obyv.	16 865	14,62 %	77 872	67,52 %	20 597	17,86 %

Zdroj: www.czso.cz

Z následujícího grafu lze vyčíst, že nejpočetnější skupinou jsou obyvatelé ve věku 35 až 39. Z věkové pyramidy jde vidět i převaha žen, především od věkové skupiny 70 let a více.

Podívej se na to, jak se měnila věková struktura obyvatelstva České republiky od roku 1945 do roku 2016 na:

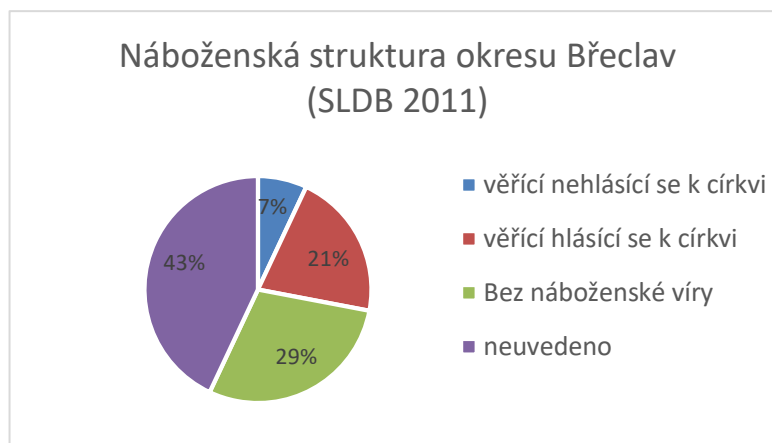
<https://www.czso.cz/staticke/animgraf/cz/index.html?lang=cz>.

Obrázek 19 Věková pyramida (k 31. 12. 2014)

Český statistický úřad zjišťuje informace o počtu cizinců a jejich národnosti. K roku 2016 žilo na území okresu 2 565 cizinců. Nejvíce se v okrese vyskytují cizinci pocházející ze **Slovenska, Ukrajiny a Vietnamu**.

Při sčítání v roce 2011 byla zjišťována i náboženská víra obyvatelstva. Jihomoravský kraj měl čtvrtý nejvyšší počet věřících v rámci ČR. V okrese Břeclav se v roce 2011 hlásilo k církvi či náboženské společnosti 24 078 obyvatel. **Nejvíce obyvatel okresu se hlásí k římskokatolické církvi (20 260 osob)**. A 48 119 obyvatel vůbec údaje o náboženství nevyplnilo.

Obrázek 20 Náboženská struktura obyvatel okresu Břeclav

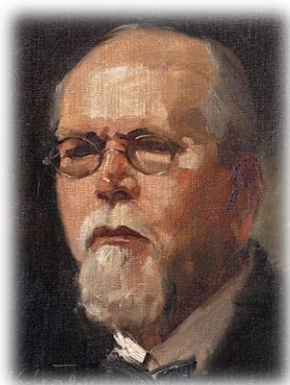
3.3 OSOBNOSTI

Tak jako je tomu i jinde, se v okrese Břeclav narodily slavné osobnosti. My si jich pár představíme.

Ve Valticích se roku 1750 narodil rakouský hudební skladatel **Johannes Matthias Sperger**. Také se zde narodil roku 1933 významný český archeolog **Jaroslav Tejral**, který je specialistou na období doby římské a doby stěhování národů. V Boleradicích se narodil (1942) i dřívější kriminalista **Jiří Markovič**, který se poté stal šéfem jednoho ze dvou oddělení vražd pražské policie.

Obrázek 21 Jiří Markovič

Obrázek 22 Jan Herben

V Brumovicích se narodil roku 1857 **Jan Herben**, který byl známý jako spisovatel, novinář a politik. V roce 1886 založil časopis Čas. Psal především odborné práce a beletrii.

V roce 1905 se v Břeclavi narodil **František Schäfer**, český klavírista, hudební skladatel a pedagog. Psal skladby pro klavír, orchestr a komorní skladby.

Obrázek 23 František Schäfer

Alois Mrštík sice nebyl rodák z Břeclavska, od roku 1889 byl ale správcem školy v Divákách, kde se také natrvalo

usadil. Alois Mrštík byl český spisovatel a dramatik. K jeho slavným dílům patří Rok na vsi a Maryša. S Aloisem zde žil i jeho bratr **Vilém**, který byl také známý spisovatel.

Obrázek 24 Vilém Mrštík

Obrázek 25 Alois Mrštík

Antonín Vojtek je malíř, který se narodil 10. ledna 1934 v Horních Bojanovicích. Dnes žije a pracuje v Břeclavi.

V Morkůvkách se narodil roku 1911 **František Peřina**, československý letec, letecké eso a stíhací pilot ve druhé světové válce. V obci se nachází jeho muzeum a je pohřben na místním hřbitově. **Josef Pavelka** (*1922 a † 2006), rodák z Velkých Pavlovic, byl moravský vinař a šlechtitel, který vyšlechtil odrůdy vinné révy Aurelius a Pálava.

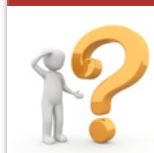
Metropole – významné město, které je kulturním, obchodním nebo politickým centrem určité oblasti

Hradiště (hradisko) – opevněné sídlo z období neolitu až raného středověku, předchůdce středověkých hradů nebo měst; častým typem jsou hradiště blatná, která byla zakládána v rovinném terénu a využívala vodní ochrany

Přirozený přírůstek – statistický údaj udávající rozdíl mezi počtem živě narozených a počtem zemřelých ve sledované populaci během určitého období

ÚKOLY A OTÁZKY:

1. Pokus se zjistit, kdy vznikla obec/město, ve které/m žiješ.
2. Zjisti, kolik obyvatel měla obec, ve které žiješ, při sčítání lidu v roce 2011. Použij internetové stránky www.czso.cz (databáze, registry → veřejná databáze → vše o území → výběr profilu a území)
3. V jaké věkové kategorii jsi ty, tvoji rodiče a prarodiče?
4. Vyhledej, zda se v obci, ve které žiješ, narodila nebo žila známá osobnost.

Jméno a příjmení:

Třída:

Datum:

PRACOVNÍ LIST – SPOLEČNOST

- A. **Jaké máme důkazy o tom, že na území okresu Břeclav v době před naším letopočtem žili lidé?**

- B. **V jakých částech okresu se nejvíce shromažďovali lidé?**

- a. Severní, jižní
- b. Jihovýchodní, severní a západní
- c. Východní, jižní a západní

- C. **Který známý rod vládl na části území okresu Břeclav téměř 7 století?**

- D. **Vysvětli pojmy:**

- a. Hradiště (+ příklad z okresu)

- b. Přirozený přírůstek, a jestli je v okrese Břeclav kladný nebo záporný

- E. **Díky čemu došlo k rozmachu města Břeclav a kdy to bylo?**

- F. **Popiš skladbu obyvatelstva v okrese dle pohlaví, věku, náboženské víry. Uved', které cizí národy jsou v okrese nejvíce zastoupeny. (Nemusíš znát čísla, jen které skupiny jsou zastoupeny nejvíce.)**

4 ADMINISTRATIVNÍ ČLENĚNÍ

Jak již víme z dřívější kapitoly, okres Břeclav sestává z **63 obcí**, tak tomu je od 1. 1. 2007, kdy došlo ke sladění hranic okresu. Z toho 58 obcí má pouze jednu část, další 4 obce se člení na dvě části a město Břeclav je tvořeno třemi částmi (Břeclav, Charvatská Nová Ves a Poštorná).

Zjistěte, zda obec, ve které se nachází vaše škola, má nějaké místní části. Pokud ano, v jaké místní části se škola nachází.

Valtice a okolí dnes známe jako součást okresu Břeclav, ale vždy tomu tak nebylo. Geograficky je **Valticko** vymezeno severní hranicí vedoucí přes Lednické rybníky a východní hranicí tvořenou řekou Dyjí (jedná se o dnešní celá katastrální území Valtic, Úvaly u Valtic, Hlohovec, Charvatská Nová Ves, téměř celé katastrální území Poštorná, malou západní část Břeclavi, část Sedlce a nepatrnou část obce Ladná a Lednice). **Valticko bylo od 11. století součástí Dolních Rakous.** Až v roce **1920** bylo zpět **připojeno k Československu** na základě Saint-germainské mírové smlouvy. Důvodem tohoto připojení bylo národnostní (obce Hlohovec, Charvatská Nová Ves a Poštorná byly české), ale i dopravní hledisko, protože tudy vedla důležitá železniční trať spojující Břeclav a Znojmo (proto připojení Valtic a Úval).

Na území České republiky existovaly od roku 1849 okresy dvou typů. Politické okresy sloužící pro veřejnou správu a soudní okresy sloužící pro justici. Důsledkem mnichovské konference bylo odtržení jihomoravského pohraničí, k němuž došlo bez ohledu na jazykovou rozdílnost. **Roku 1938 bylo 44 obcí okresu okupováno Německem.** Zbylé obce, z dřívějšího politického okresu Hustopeče, byly postupně přiřazeny k politickým okresům Brno-venkov a Hodonín. Po zániku patrimoniální správy bylo území politických okresů rozděleno mezi soudní okresy, které existovaly do roku 1949. Na území dnešního okresu Břeclav se nacházelo **původně 5 soudních okresů** (Hustopeče, Klobouky, Mikulov, Břeclav a Židlochovice), v roce 1902 přibyl soudní okres pohořelický.

počet
obcí

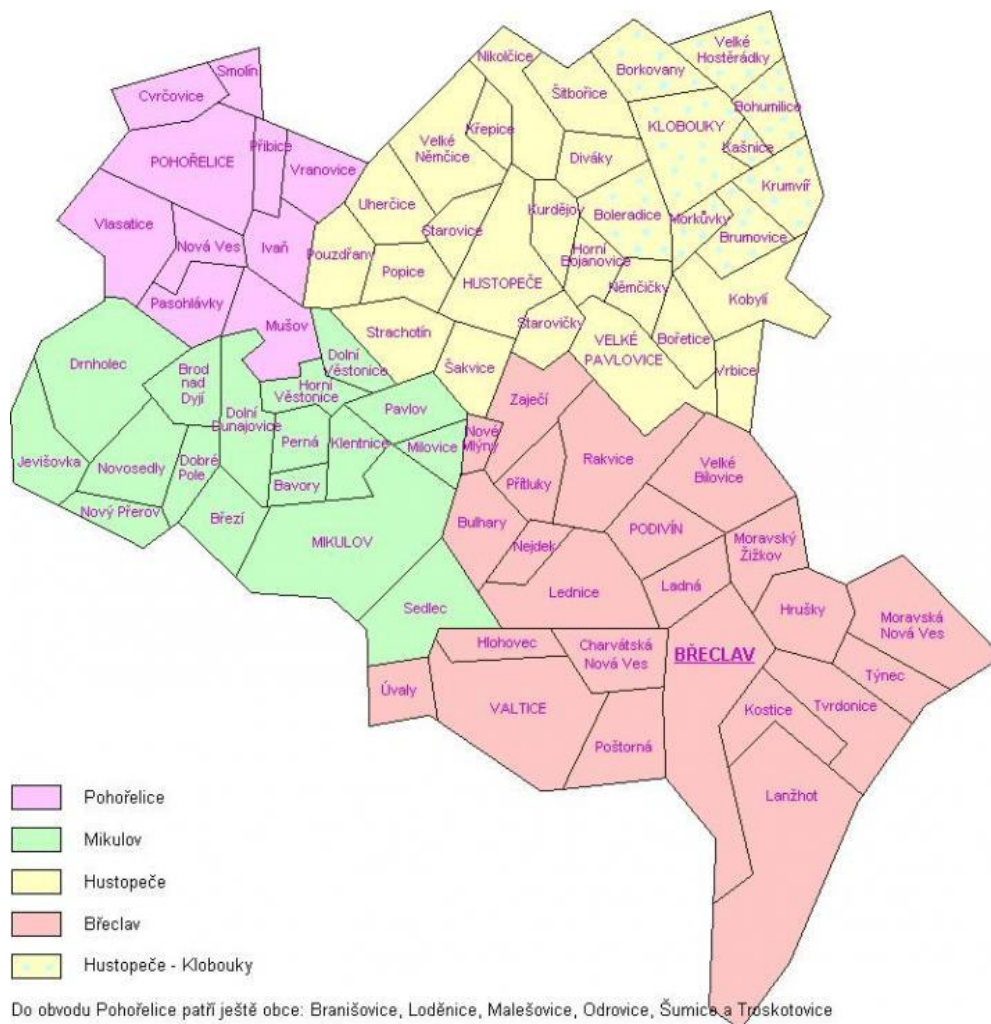
Valticko

správní
vývoj

K nej-
mladším
městům patří
Lanžhot
a Velké
Bílovice.
Statut města
obdrželi
v roce 2001.

Výše zmíněný zaniklý okres Hustopeče, byl znovu obnoven až po válce. Roku **1949** vznikl **nový politický okres Břeclav** (odloučením obcí od okresů Hodonín a Hustopeče). Roku 1960 dochází k nové územní organizaci kvůli zlepšení efektivity hospodářské a ostatní organizační činnosti. Proto vzniká nový okres Břeclav s jinými hranicemi. K poslednímu dni roku 2002 zanikly okresní úřady a výkon státní správy byl přenesen k **1. 1. 2003** na **obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností**.

Obrázek 26 Obce s pověřeným obecním úřadem v roce 2003

Od 1. 1. 2007 bylo z okresu vyjmuto 7 obcí a byly přiřazeny do okresu Brno-venkov. Jednalo se o tyto obce: Cvrčovice, Pohořelice, Vlasatice, Pasohlávky, Ivaň, Přibice a Vranovice.

V roce
2001 došlo
k přejme-
nování
Brněnského
kraje
na kraj
Jiho-
moravský.

K
1. 7. 2006
se osamo-
statnila
obec Lanžhot
(dříve část
města
Břeclav).

Území okresu je rozčleněno na **3 správní obvody obcí s rozšířenou působností** (SO ORP) – obce III. typu. Je pro ně charakteristické, že oproti ostatním obecním úřadům vykonávají i něco navíc (evidence obyvatel, živnostenské oprávnění, výplata sociálních dávek a další), a to i pro obce v okolí: **Břeclav, Mikulov a Hustopeče**. SO ORP Břeclav má největší rozlohu, ta činí 439 km², tvoří jej 18 obcí. Další v pořadí je SO ORP Hustopeče, rozloha je 355 km², čítá 28 obcí. SO ORP Mikulov má nejmenší rozlohu (245 km²) a tvoří jej 17 obcí. Území lze rozčlenit ještě na nižší jednotky správního obvodu, a to **obce s pověřeným obecním úřadem** (SO POÚ) – obce II. typu. Rozsah státní správy vykonávají i pro okolní obce, typická je pro ně přenesená působnost matričního úřadu a stavebního úřadu. V okrese Břeclav jsou pouze dvě obce s pověřeným obecním úřadem, **Klobouky u Brna a Hustopeče**.

SO ORP

SO POÚ

Seznam obcí okresu Břeclav a jejich zařazení do správních obvodů naleznete na straně 73.

Obrázek 27 SO ORP Břeclav

SO ORP HUSTOPEČE

k 1. 1. 2016

Správní obvod obce s pověřeným obecním úřadem

■ Hustopeče
■ Klobouky u Brna

— obec
— katastrální území

Obrázek 28 SO ORP Hustopeče

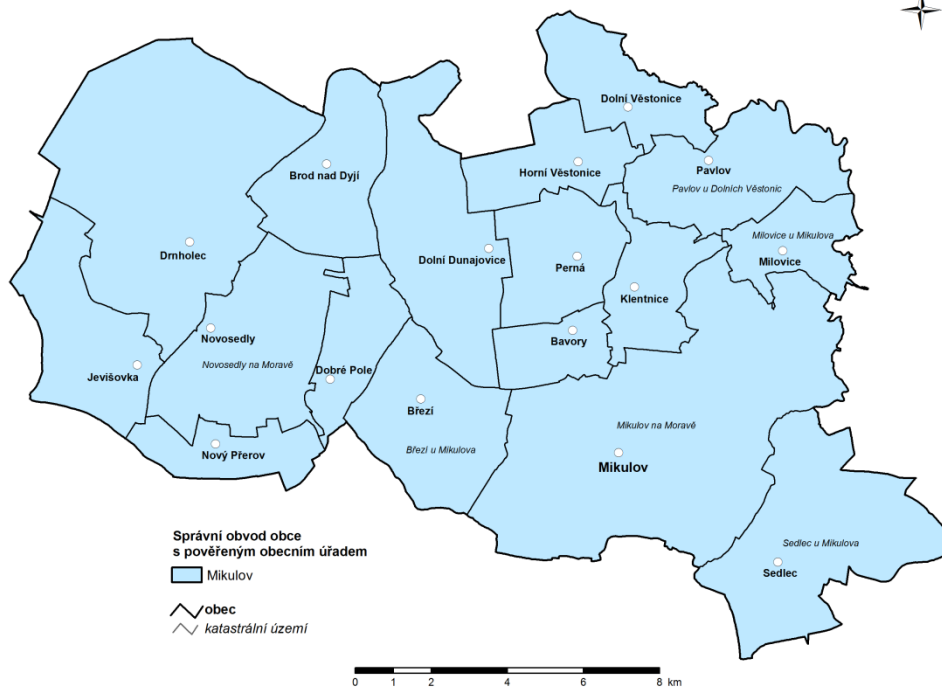
SO ORP MIKULOV

k 1. 1. 2016

Správní obvod obce s pověřeným obecním úřadem

■ Mikulov

— obec
— katastrální území

Obrázek 29 SO ORP Mikulov

Patrimoniální správa – správa vykonávaná pozemkovými vrchnostmi na jejich panstvích, zahrnující spravování majetku i dozor nad poddanými a jejich samosprávou
Soudní okresy – územní jednotky, podle kterých byly nezávisle na správním členění v Rakousko-Uhersku včetně Českých zemí organizovány soudy 1. stupně, kterými jsou okresní soudy

SO ORP – správní obvod obce s rozšířenou působností, obsahuje i spádové obce

SO POÚ – správní obvod pověřeného obecního úřadu, na nižší úrovni než SO ORP, obsahuje spádové obce

ORP – obec s rozšířenou působností

POÚ – obec s pověřeným obecním úřadem

ÚKOLY A OTÁZKY:

1. Pomocí internetu najdi 4 obce okresu Břeclav, které se člení na dvě místní části a napiš jejich názvy.
2. Pokus se zjistit od starších občanů, zda žili v jihomoravském pohraničí, které bylo v roce 1938 odtrhnuto, a jaké na to mají vzpomínky.
3. Zkus si vzpomenout, kdy nynější okres dostal dnešní podoby.
4. Urči, v jakém SO ORP se nachází tvoje škola.

Jméno a příjmení:

Třída:

Datum:

PRACOVNÍ LIST – ADMINISTRATIVNÍ ČLENĚNÍ

A. Kolik obcí tvoří okres Břeclav?

B. Vyjmenuj místní části města Břeclav.

C. Kdy došlo k odtržení 44 obcí kvůli mnichovské konferenci?

- a. 1938
- b. 1838
- c. 1738

D. Které správní obvody obce s rozšířenou působností tvoří okres Břeclav?

E. Napiš k barvě název SO ORP:

- a. zelená – _____
- b. červená – _____
- c. modrá – _____

F. Kolik obcí s pověřeným obecním úřadem se nachází v okrese Břeclav? Napiš je:

G. Napiš, co znamenají tyto zkratky:

- a. SO ORP _____
- b. ORP _____
- c. SO POÚ _____
- d. POÚ _____

H. Úkol pro chytré hlavy: Urči z obrysu a polohy, o jakou obec se jedná. Napovím jen, že tato obec se stala samostatnou v roce 2006.

5 LIDSKÁ ČINNOST

5.1 PRŮMYSL

Jak v celém kraji, tak i v okrese Břeclav hraje důležitou roli průmysl. Hlavním odvětvím je **zpracovatelský průmysl** (gumárenská a plastikářská, chemická, strojírenská, polygrafická a potravinářská výroba). V průmyslu pracuje více než 27 % ekonomicky aktivního obyvatelstva. V současné době se průmysl **koncentruje především v okresním městě Břeclav a jeho okolí**. Firmy, které zaměstnávají nejvíce

Obrázek 30 Logo GUMOTEXU

lidí, jsou: největší průmyslový podnik celého regionu **Gumotex** (gumárenské výrobky), v oboru strojírenství firma **OTIS** (např. výtahy). Dále se v Břeclavi nachází **Keramické závody** Poštorná. **Mostárna** v Hustopečích vyrábí ocelové konstrukce. V Mikulově firma **Primasil** vyrábí silikonový kaučuk a pryžové díly.

V okrese je zastoupen i **těžební průmysl**. Probíhá zde těžba vápenců, písků a štěrků. Dále se na území okresu ve Vídeňské pánvi vyskytuje i těžba **ropa a zemní plyn**. V okolí obcí Hrušky, Kostice, Tvrdonice, Týnec, Moravská Nová Ves jsou lokalizována ložiska hnědého uhlí, zatím se ale netěží. Rovněž vápence nelze těžit, protože jejich naleziště jsou na území Chráněné krajinné oblasti Pálava.

Pro zájemce:

Těžba ropy na našem území započala začátkem 20. století. První vrt byl proveden 27. března 1900 poblíž Bohuslavic (okres Hodonín). Poté proběhly další vrty, ale těžba byla nákladná, proto se od vrtů ustoupilo. Moravská těžařská společnost roku 1919 otevřela svůj první vrt. V současné době na území Břeclavska pracuje s vrty MND a. s. (Moravské naftové doly).

zpracovatelský průmysl

těžební průmysl

Obrázek 31 Ložiska ropy na území České republiky

Obrázek 31 Ložiska zemního plynu na území České republiky

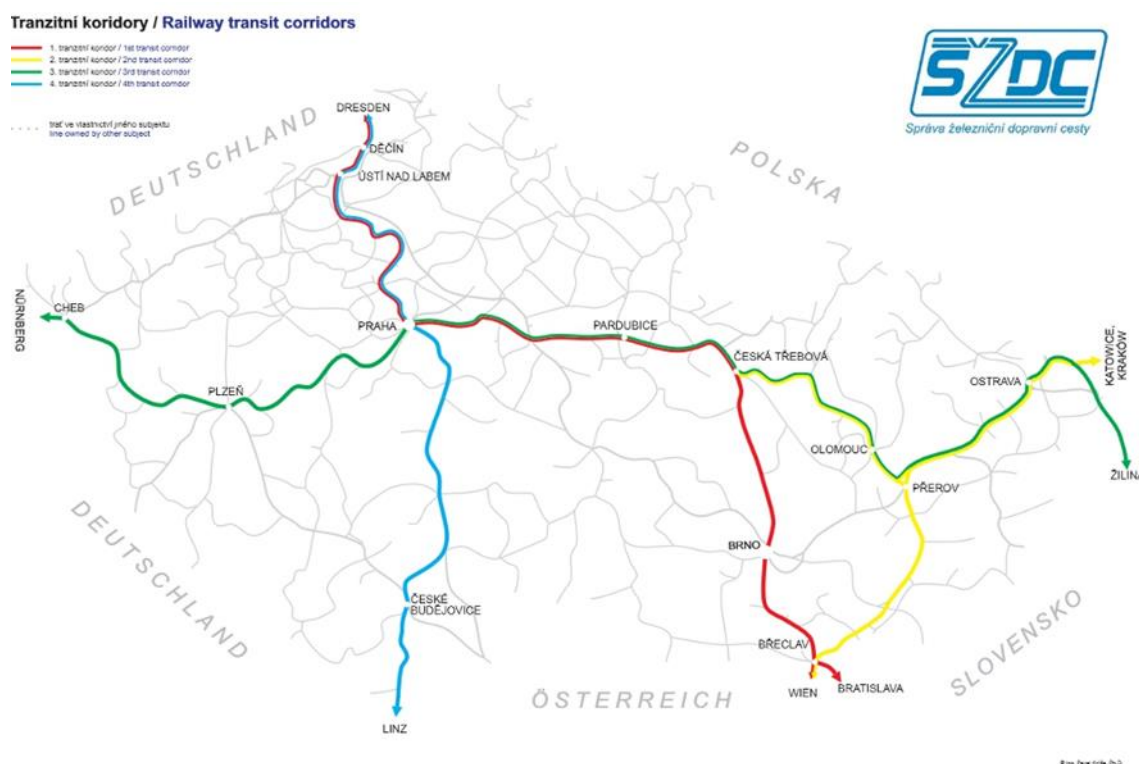

Obrázek 33 Těžební pumpy firmy MND na jižní Moravě

5.2 DOPRAVA

Okres Břeclav je velmi důležitým **dopravním uzlem**, jedná se o dopravu železniční, silniční, ale i dopravu energií (ropovody, plynovody a elektrovody). Jelikož okres leží v pohraničí s Rakouskem a Slovenskem, je častým výstupním a vstupním místem při přeshraničních cestách, ať už osobních nebo pracovních.

V železniční dopravě je významná **trať**, která vede **z Prahy přes Brno, Břeclav až do Bratislavy**. Trať z Brno do Břeclavi je v provozu od roku 1839. Tento úsek patří u nás k nejvíce vytíženým. Trať je využívána pro osobní, ale hlavně pro nákladní dopravu. Druhá významná železniční trať (především v nákladní dopravě) vede z Břeclavi na Ostravsko přes Hodonín a Přerov.

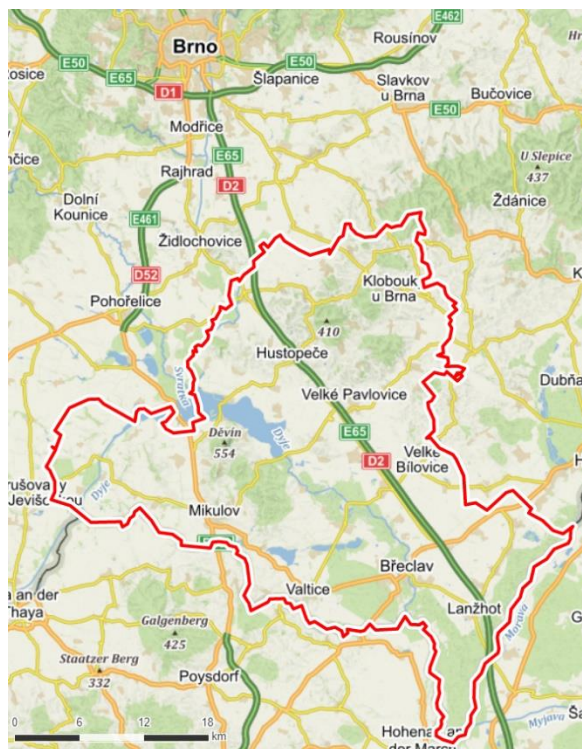
Obrázek 34 Hlavní železniční tratě

V silniční dopravě je důležitá **dálnice D2**, která vede kolem Břeclavi a byla vystavěna za účelem **spojení Brna a Bratislavy**. Společně s dálnicí D1 spojuje dvě hlavní města, Prahu a Bratislavu. Další významnou spojnicí je dálnice D52, která v budoucnu spojí Brno, Mikulov a Vídeň. Zatím vede jen z Brna do Pohořelic, dokončení stavby je plánováno na rok 2027 (úkol: Kolik let Vám v tom roce bude?). Mikulov je už dnes důležitým hraničním přechodem do Rakouska.

Přes území okresu vede i několik plynovodů a ropovodů z Ruska. Ropovod Družba vede přes Klobouky u Brna až do Litvínova.

Obce se snaží o dobrou dopravní dostupnost, z důvodu rozvoje obcí a cestovního ruchu.

Jaké využití dopravy je podle tebe lepší? Silniční nebo železniční?

Obrázek 35 Dálnice D2

5.3 CESTOVNÍ RUCH A REKREACE

Celý region má velmi dobré podmínky pro rozvoj cestovního ruchu. Nabízí sportovní vyžití, pěší turistiku i kulturní zážitky. Břeclavsko je protkáno řadou turistických pěších i cyklistických tras. **K hlavním turistickým oblastem patří CHKO Pálava a Lednicko-valtický areál.**

V obci **Lednice** se nachází novogotický zámek (přestavba v 19. století), který je obklopen jedním z největších evropských parků. V parku najdeme řadu romantických staveb, např. palmový skleník, napodobeninu římského akvaduktu a minaretu, umělou zříceninu Janův hrad atd. Obec Lednice je **známá** i svým **lázeňstvím**. Zdejší lázně využívají účinků jodobromové minerální vody, která blahodárně působí na pohybový a oběhový systém.

Obrázek 36 Janův hrad

Lednický
park má
rozlohu
téměř
200 ha.

Obrázek 37 Kolonáda na Reistně

Dominantou **Valtic** je barokní zámek s kaplí a kostel Nanebevzetí Panny Marie. Město je nazýváno jako „**hlavní město vína**“. Jsou zde situovány i památky jako Kolonáda na Reistně a zámeček **Dianin chrám** (Rendez-vous). Kolonádu nechal postavit Jan I. z Lichtenštejna jako vyhlídku a zároveň památku na svého zesnulého otce Františka Josefa I. a bratry Filipa a Aloise I.

Další zajímavou památkou je **chrám Tří Grácií**, nacházející se asi 5 km severovýchodně od Valtic. Tři sochy představují řecké bohyně Athénu, Afroditu a Artemis. U břehu Mlýnského rybníka, asi 3 km jihovýchodně od Lednice, se nachází další stavba areálu, zámeček **Apollonův chrám**. Byl postaven začátkem 19. století.

Obrázek 38 Tři Grácie

Obrázek 39 Apollonův chrám

V Hlohovci u břehu Hlohoveckého rybníka stojí **Hraniční zámeček**. V zámečku je v provozu hotel a restaurace. Název vznikl díky tomu, že středem zámečku procházela historická hranice mezi Markrabstvím moravským a Dolními Rakousy.

V **Mikulově** se tyčí na výrazném skalním útesu **zámek**. Když v roce 1945 ustupovalo německé vojsko, zámek vyhořel, ale díky Spolku pro obnovu mikulovského zámku byl

Obrázek 40 Hraniční zámeček

Minaret
měří
necelých
60 m, tím
je jedním
z
nejvyšších
v Evropě.

v 50. letech opraven. Nyní v zámku sídlí Regionální muzeum Mikulov.

V okresním městě **Břeclav** můžeme navštívit kostel sv. Václava, synagogu a židovský hřbitov. V místní části Poštorná stojí kostel Navštívení Panny Marie.

Obrázek 41 Zámek Mikulov

Na Břeclavsku se nachází **několik naučných stezek**. Příkladem je **naučná stezka Lužní les**, která vede z Břeclavi k Janovu hradu. Délka trasy je 7 km a je vhodná pro pěší i cyklisty. Netradiční naučnou stezkou je tzv. **Archeostezka Dolní Věstonice-Pavlov**. Ze spolupráce Valtic s rakouským Schrattenbergem vznikla na hranici **naučná stezka Bosou nohou / Barfussweg**. Tento okruh má asi 5 km s různými zastávkami, kde si lidé mohou vyzkoušet chodit po kůře, šiškách, písku, kamenech a využít další atrakce.

ÚKOLY A OTÁZKY:

1. Zjisti, zda ve tvé obci sídlí nějaká firma a co vyrábí.
2. Vyhledej na internetu, kolik schodů má Minaret, který je v lednickém parku?
3. Je ve tvé obci nějaká historická památka? Popiš nám ji.
4. Nachází se v okolí obce, kde bydlíš, nějaká naučná stezka? Řekni nám její název.

Stezka
bosou
nohou
byla
otevřena
v roce
2013.

Jméno a příjmení:

Třída:

Datum:

PRACOVNÍ LIST – LIDSKÁ ČINNOST

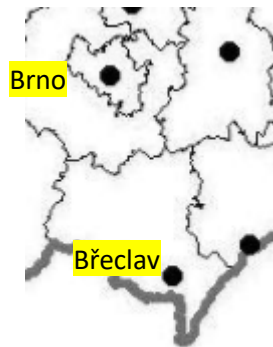
A. Jaký průmysl převažuje na Břeclavsku? _____

B. Vyjmenuj 3 firmy sídlící v okrese Břeclav:

C. Co se těží na Břeclavsku?

- a. Bauxit
- b. Zlato
- c. Ropa a zemní plyn

D. Zakresli do obrázku, kudy přibližně vede dálnice D2.

E. Spoj název a obrázek:

Hraniční zámek

Apollonův chrám

Tři Grácie

Janův hrad

Kolonáda na Reistně

Zámek Mikulov

6 ZEMĚDĚLSTVÍ

Celé území okresu Břeclav má **vhodné podmínky** (půdní i klimatické) pro zemědělskou produkci. Je to dáno tím, že leží v **teplé klimatické oblasti** a patří mezi nejteplejší oblasti jižní Moravy. Dle údajů Českého statistického úřadu z roku 2014 tvoří **zemědělská půda** téměř 70 tisíc hektarů, což je **68,4 %** zemědělských pozemků (z toho 80 % je orná půda). Nejrozšířenějším typem půdy je právě **černozem** (velmi úrodná půda) na vápenné spraši a hnědozem.

Zemědělství v okrese je zaměřeno především na **pěstování obilovin** (zejména pšenice ozimá a ječmen jarní sladovnický), **kukuřice, teplomilné zeleniny** (rajčata, okurky, papriky), **ovoce** (meruňky, broskve) a **vinné révy**. V poslední době se začíná více pěstovat řepka olejná a slunečnice. Díky vinné révě je okres Břeclav významným místem vinařské turistiky v České republice. Současným trendem zemědělství v dané oblasti je obnova vinic, které zabírají více než 8,5 tisíce ha půdy. Výměra ovocných sadů je 3 187 ha. Intenzivní pěstování zeleniny umožňuje systém závlah, vybudovaných na řece Dyji.

Obrázek 42 Viniční trať nad Nesytem

Obrázek 43 Obilná pole na Břeclavsku

země-
dělská
půda

rostlinná
výroba

Vinná
réva se ve
Valticích
pěstovala
už za
Keltů.

vinařské
podoblasti

Existují tzv. **vinařské oblasti**, je to geograficky vymezené území, kde lze pěstovat vinnou révu pro výrobu vína a dalších produktů z hroznů. V ČR se nachází dvě vinařské oblasti – **Morava a Čechy**. Poté existují **vinařské podoblasti**, každá vinařská

oblast má několik podoblastí. Okres Břeclav náleží do vinařské oblasti Morava a na území okresu zasahují 3 vinařské podoblasti – **Mikulovská, Velkopavlovická a Slovácká**. Najdou se zde i významná vinařská centra. Mezi nejznámější patří obce **Valtice**, Mikulov, Hustopeče, **Velké Bílovice**, Velké Pavlovice, Lednice, Rakvice a Zaječčí. Za hlavní město vína je považováno město Valtice.

Obrázek 44 Vinařská oblast Morava

Z ovocných sadů je velmi známá velkopavlovická meruňka, která je vyšlechtěna ve Velkých Pavlovicích.

Obrázek 45 Velkopavlovická meruňka

Nynější stav živočišné výroby v dané lokalitě ukazuje, že za posledních 10 let rapidně klesl počet skotu, a to až o ¼. Lidé se domnívají, že je to způsobeno změnou stravování. Okres Břeclav má velmi dobré předpoklady pro **produkcí vepřového a drůbežího masa i vajec**.

Viniční trať – pozemek nebo pozemky, které slouží k pěstování vinné révy a spadají pod nějakou vinařskou podoblast.

ÚKOLY A OTÁZKY:

1. Až půjdeš nebo pojedíš do školy, tak se rozhlédni kolem sebe a zapiš si, co se pěstuje na polích, která jsi potkal. Poté diskutuj s ostatními spolužáky, co jste viděli.
2. Zjisti názvy nějakých družstev v okolí tvého bydliště, napiš si jejich název a vypiš čím se zabývají.
3. Jaký je tvůj názor na chování slepic v klecích?

Dle ČSÚ

bylo

v roce

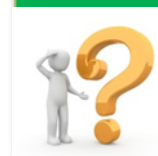
2017 na

Břeclavsk

u 74

družstev.

**živočišná
výroba**

4. Máte doma vinohrad nebo pěstujete na zahradě nějakou zeleninu či ovoce? Povyprávěj svým spolužákům, jak se staráš ty nebo tvoji rodiče o to, abyste měli nějakou úrodu.

Jméno a příjmení:

Třída:

Datum:

PRACOVNÍ LIST – ZEMĚDĚLSTVÍ

A. Jaké jsou podmínky pro zemědělství na Břeclavsku?

Zakroužkuj: VHODNÉ / NEVHODNÉ

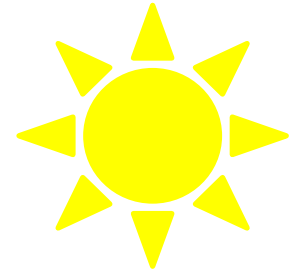
Proč tomu tak je?

Zakroužkuj: TEPLÁ / STUDENÁ KLIMATICKÁ OBLAST

Půda je zde:

Zakroužkuj: ÚRODNÁ / NEÚRODNÁ

Jaký typ půdy se zde nachází?

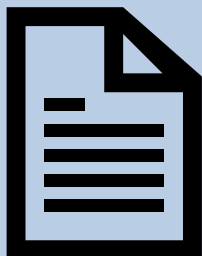
B. Co se pěstuje v okolí tvé školy a tvého domova?

C. Zakroužkuj, jaké vinařské podoblasti zasahují do okresu Břeclav:

D. Jaké maso je nejvíce produkováno v okrese Břeclav?

PŘÍLOHY

Seznam obcí okresu Břeclav

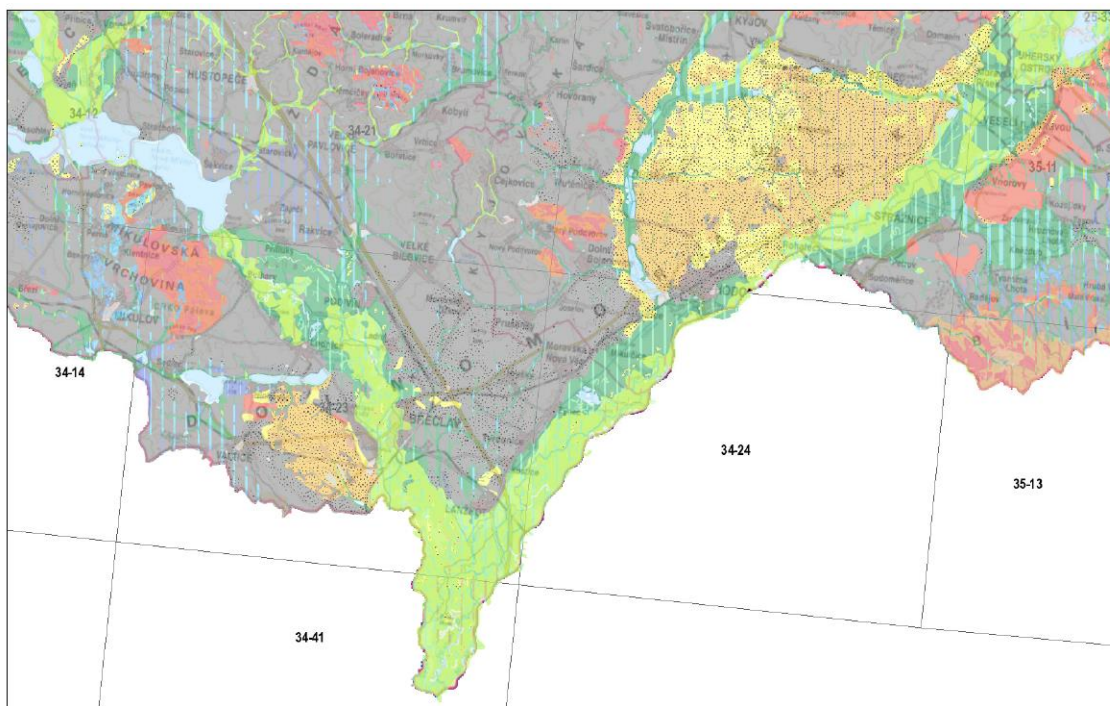
Tabulka 4 Obce okresu Břeclav

Obec	SO ORP (správní obvod obce s rozšířenou působností)	SO POÚ (správní obvod obce s pověřeným obecním úřadem)	Počet obyvatel (k 31. 12. 2016)
Bavory	Mikulov	Mikulov	401
Boleradice	Hustopeče	Klobouky u Brna	889
Borkovany	Hustopeče	Klobouky u Brna	823
Bořetice	Hustopeče	Hustopeče	1 287
Brod nad Dyjí	Mikulov	Mikulov	519
Brumovice	Hustopeče	Klobouky u Brna	940
Břeclav	Břeclav	Břeclav	24 881
Břeží	Mikulov	Mikulov	1 581
Bulhary	Břeclav	Břeclav	781
Diváky	Hustopeče	Hustopeče	513
Dobré Pole	Mikulov	Mikulov	453
Dolní Dunajovice	Mikulov	Mikulov	1 688
Dolní Věstonice	Mikulov	Mikulov	312
Drnholec	Mikulov	Mikulov	1 747
Hlohovec	Břeclav	Břeclav	1 335
Horní Bojanovice	Hustopeče	Hustopeče	672
Horní Věstonice	Mikulov	Mikulov	468
Hrušky	Břeclav	Břeclav	1 566
Hustopeče	Hustopeče	Hustopeče	5 886
Jevišovka	Mikulov	Mikulov	630
Kašnice	Hustopeče	Klobouky u Brna	217
Klentnice	Mikulov	Mikulov	538
Klobouky u Brna	Hustopeče	Klobouky u Brna	2 463
Kobylí	Hustopeče	Hustopeče	2 084
Kostice	Břeclav	Břeclav	1 906
Krumvíř	Hustopeče	Klobouky u Brna	1 212
Křepice	Hustopeče	Hustopeče	1 314
Kurdějov	Hustopeče	Hustopeče	420
Ladná	Břeclav	Břeclav	1 238
Lanžhot	Břeclav	Břeclav	3 736
Lednice	Břeclav	Břeclav	2 304

Mikulov	Mikulov	Mikulov	7 386
Milotice	Mikulov	Mikulov	428
Moravská Nová Ves	Břeclav	Břeclav	2 598
Moravský Žižkov	Břeclav	Břeclav	1 441
Morkůvky	Hustopeče	Klobouky u Brna	457
Němčičky	Hustopeče	Hustopeče	695
Nikolčice	Hustopeče	Hustopeče	753
Novosedly	Mikulov	Mikulov	1 174
Nový Přerov	Mikulov	Mikulov	321
Pavlov	Mikulov	Mikulov	580
Perná	Mikulov	Mikulov	771
Podivín	Břeclav	Břeclav	2 944
Popice	Hustopeče	Hustopeče	925
Pouzdrany	Hustopeče	Hustopeče	760
Přítluky	Břeclav	Břeclav	807
Rakvice	Břeclav	Břeclav	2 181
Sedlec	Mikulov	Mikulov	853
Starovice	Hustopeče	Hustopeče	921
Starovičky	Hustopeče	Hustopeče	842
Strachotín	Hustopeče	Hustopeče	800
Šakvice	Hustopeče	Hustopeče	1 415
Šitbořice	Hustopeče	Hustopeče	2 013
Tvrdonice	Břeclav	Břeclav	2 046
Týnec	Břeclav	Břeclav	1 101
Uherčice	Hustopeče	Hustopeče	1 056
Valtice	Břeclav	Břeclav	3 538
Velké Bílovice	Břeclav	Břeclav	3 903
Velké Hostěrádky	Hustopeče	Klobouky u Brna	487
Velké Němčice	Hustopeče	Hustopeče	1 676
Velké Pavlovice	Hustopeče	Hustopeče	3 133
Vrbice	Hustopeče	Hustopeče	1 095
Zaječí	Břeclav	Břeclav	1 437

Zdroj: www.czso.cz

Půdní mapa

6. února 2018

0 3 6 9 12 km

© Česká geologická služba

	vodní plochy		CEor	čermozem karbonátová arenická		KAp	kambizem pelická		RZs	rendzina suťová
	AN antropozem		CElr	čermozem luvická arenická		KAq	kambizem glejová		RZt	rendzina litická
	CCm černice modální		CEx	čermozem černická		LUg	luvizem oglejená		SEg	šedozem oglejená
	GLm glej modální		CExc	čermozem černická karbonátová		KArz'	kambizem arenická podzolovaná		SEM	šedozem modální
	CCc černice karbonátová		CEp	čermozem pelická		LUm	luvizem modální			
	CCf černice fluvická		CEr	čermozem černická arenická		LUR	luvizem arenická			
	CCcr černice karbonátová arenická		CEp	čermozem černická pelická		ORsa	organozem saprická		PEc'	pelozem karbonátová
	CEm čermozem modální		CExp	čermozem černická pelická		FLc	fluvizem karbonátová		KAvp	kambizem vyluhovaná pelická
	CEr čermozem arenická		FLc	fluvizem karbonátová		FLr	fluvizem arenická		PGk	pseudoglej kambický
	CCq černice glejová		FLr	fluvizem arenická		GLo'	glej zrašeliněný		PGm	pseudoglej modální
	FLg fluvizem oglejená		GLo'	glej zrašeliněný		GLq	glej akvický		LUg'	luvizem slabě oglejená
	CCfc černice fluvická karbonátová		HNg	hnědozem oglejená		HNg	hnědozem oglejená		PRg	pararendzina oglejená
	FLm fluvizem modální		FLqc	fluvizem glejová karbonátová		HNI	hnědozem luvická		RZk	rendzina kambická
	FLq fluvizem glejová		HNI	hnědozem luvická		HNIp	hnědozem luvická pelická		PRk	pararendzina kambická
	GLo glej histický		HNIp	hnědozem luvická pelická		HNP	hnědozem pelická		PRm	pararendzina modální
	CCp černice pelická		KAdr	kambizem dystrická arenická		KAg	kambizem oglejená		RGr	regozem arenická
	HNm hnědozem modální		KAg	kambizem oglejená		KAgdr	kambizem oglejená dystrická arenická		PRng	pararendzina melanická oglejená
	CCqc černice glejová karbonátová		KAgdr	kambizem oglejená dystrická arenická		KAgr	kambizem oglejená arenická		PRp	pararendzina pelická
	CEc čermozem karbonátová		KAgr	kambizem oglejená arenická		KAgv	kambizem oglejená vyluhovaná		RGc	regozem karbonátová
	CCqr černice glejová arenická		KAgv	kambizem oglejená vyluhovaná		KAI	kambizem luvická		RGcy	regozem karbonátová psefická
	CCr černice arenická		KAI	kambizem luvická		KAm	kambizem modální		RGg	regozem oglejená
	GLf glej fluvický		KAlg	kambizem luvická oglejená		KAr	kambizem arenická		RGm	regozem modální
	CEcp čermozem karbonátová pelická		KAr	kambizem arenická		KAv	kambizem vyluhovaná		RGqr	regozem glejová arenická
	CEl čermozem luvická		KAv	kambizem vyluhovaná		KAm	kambizem modální		RNg	ranker kambický
			KAm	kambizem modální		KAlg	kambizem luvická oglejená		RZm	rendzina modální

Seznam zdrojů obrazové přílohy

- Obrázek 1 https://de.wikipedia.org/wiki/Okres_B%C5%99eclav#/media/File:Map_CZ_-_district_Breclav.PNG
- Obrázek 2 <http://petanek.org/kraj-ji.htm>
- Obrázek 3 <https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Regiony-regionalni-politiky-EU>
- Obrázek 4 <http://mesta.obce.cz/vyhledat2.asp?okres=3704#vypis>
- Obrázek 5 <http://www.portalmikulov.cz/svaty-kopecek-mikulov/>
- Obrázek 6 <https://mapy.cz/zemepisna?x=16.6748764&y=48.8374737&z=12&source=area&id=45&q=p%C3%A1lavsk%C3%A9%20vrchy>
- Obrázek 7 <http://portal.chmi.cz/>, vlastní zpracování
- Obrázek 8 <http://mapio.net/a/90305935/>
- Obrázek 9 <https://en.mapy.cz/zakladni?x=16.7844748&y=48.7897336&z=13&source=base&id=1909739&q=lednick%C3%A9%20rybn%C3%ADky>
- Obrázek 10 https://www.google.cz/search?q=vodn%C3%AD+n%C3%A1dr%C5%BE+nov%C3%A9+m%C3%BDny&npsic=0&rflfq=1&rlha=0&tbm=lcl&ved=0ahUKEwiCn5Lo1o7ZAhXCaFAKHQFUDzYQtgMITQ&tbs=lrf:!3sIAE,lf:1,lf_ui:1&rldoc=1#rldoc=1&rifi=hd;:si;:mv:!1m3!1d73664.50894012643!2d16.64381720957033!3d48.89503040002022!3m2!1i1116!2i674!4f13.1
- Obrázek 11 <https://cz.depositphotos.com/49138563/stock-photo-plowed-black-earth.html>
- Obrázek 12 <http://www.lednice.cz/cs/biosfericka-rezervace-dolni-morava/>
- Obrázek 13 <https://en.mapy.cz/turisticka?x=16.8316300&y=48.8829834&z=11&source=area&id=26568&q=chko%20p%C3%A1lava>
- Obrázek 14 <http://www.kudyznudy.cz/kam-pojedete/jizni-morava/palava-a-lednicko-valticky-areal/valtice.aspx>
- Obrázek 15 <https://www.vyletnik.cz/mistopisny-rejstrik/jizni-morava/lednicko-valticky-areal-a-palava/2396-lednicko-valticky-areal/>
- Obrázek 16 <http://www.lednicko-valticky-areal.cz/mapa.php>
- Obrázek 17 https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C4%9Bstonick%C3%A1_venu%C5%A1e
- Obrázek 18 <http://www.palba.cz/viewtopic.php?t=5913&f=268>
- Obrázek 19 www.czso.cz, vlastní zpracování
- Obrázek 20 www.czso.cz, vlastní zpracování
- Obrázek 21 <http://www.ahaonline.cz/clanek/musite-vedet/105509/byvaly-sef-mordparty-jiri-markovic-72-lovec-masovych-vrahu-se-dnes-prateli-se-sadistou.html>
- Obrázek 22 https://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Herben

- Obrázek 23 <https://www.pianorarescores.com/archive/frantisek-schafer-piano-preludes-and-etudes-scores/>
- Obrázek 24 https://cs.wikipedia.org/wiki/Vil%C3%A9m_Mr%C5%A1t%C3%ADk
- Obrázek 25 https://cs.wikipedia.org/wiki/Alois_Mr%C5%A1t%C3%ADk
- Obrázek 26 <http://breclav.mza.cz/spravni-vyvoj-okr-breclav>
- Obrázek 27 https://www.czso.cz/csu/xb/administrativni_mapy_spravnich_obvodu_orp
- Obrázek 28 https://www.czso.cz/csu/xb/administrativni_mapy_spravnich_obvodu_orp
- Obrázek 29 https://www.czso.cz/csu/xb/administrativni_mapy_spravnich_obvodu_orp
- Obrázek 30 www.gumotex.cz
- Obrázek 31 http://geologie.vsb.cz/loziska/loziska/loziska_cr.html#ROPA
- Obrázek 32 http://geologie.vsb.cz/loziska/loziska/loziska_cr.html#ZEMN%C3%8D
- Obrázek 33 <https://archiv.ihned.cz/c1-65787660-komarek-objevil-na-jizni-morave-ropu-za-miliardy-na-tezbe-vydelaji-okolni-obce-i-stat>
- Obrázek 34 http://www.vitejtenazemi.cz/cenia/index.php?p=sit_zeleznic_v_cr&site=doprava
- Obrázek 35 www.mapy.cz
- Obrázek 36 <http://www.lednicko-valticky-areal.cz/januv-hrad.php>
- Obrázek 37 https://cs.wikipedia.org/wiki/Kolon%C3%A1da_na_Rajstn%C4%9B
- Obrázek 38 <http://itras.cz/penzion-jordan/galerie/8647/>
- Obrázek 39 [https://cs.wikipedia.org/wiki/Apoll%C3%B3n%C5%AFv_chr%C3%A1m_\(Lednicko-valtick%C3%BD_are%C3%A1l\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Apoll%C3%B3n%C5%AFv_chr%C3%A1m_(Lednicko-valtick%C3%BD_are%C3%A1l))
- Obrázek 40 <http://itras.cz/hranicni-zamecek/galerie/7686/>
- Obrázek 41 <https://cs.wikipedia.org/wiki/Mikulov>
- Obrázek 42 <http://reisten.net/cs/vinice-reisten>
- Obrázek 43 http://breclavsky.denik.cz/zpravy_region/zne-na-breclavsku-zacaly-uroda-budeletos-slabsi-hlasi-zemedelci-20140702.html
- Obrázek 44 <http://www.evinice.cz/o-vine/vinarske-oblasti-cr>
- Obrázek 45 https://cs.wikipedia.org/wiki/Velkopavlovick%C3%A1_mer%C5%88k
- Půdní mapa <https://mapy.geology.cz/pudy/>

Metodické materiály pro učitele

Řešení pracovních listů

PRACOVNÍ LIST – ZÁKLADNÍ INFORMACE A POLOHA OKRESU

A. Vyjmenuj, se kterými státy sousedí okres Břeclav.

Rakousko a Slovensko

B. Do obrázku zakresli okres Břeclav.

C. Z výčtu měst zakroužkuj ta, která leží v okrese Břeclav.

MIKULOV, BRNO, ŽATEC, **PODIVÍN**, ZNOJMO, OLOMOUC, **VALTICE**,
VELKÉ BÍLOVICE, **LANŽHOT**, PRAHA, OSTRAVA, ZLÍN, PLZEŇ

D. Které kraje patří do regionu soudržnosti Jihovýchod?

d) Vysočina a Olomoucký

e) Jihomoravský a Zlínský

f) **Jihomoravský a Vysočina**

E. Pomocí mapy vypiš, se kterými okresy sousedí okres Břeclav.

Znojmo, Brno-venkov, Vyškov, Hodonín

F. Přiřaď:

městys	územní jednotka, větší než okres a menší než stát
kraj	územně-správní jednotka, nižší než kraj; jednotka středního stupně
obec	základní územní samosprávné společenství občanů
okres	nebo také městečko je typ obcí velikostně a významově stojící mezi městem a vsí

PRACOVNÍ LIST – PŘÍRODA

G. Napiš:

- Nejvyšší vrchol okresu Břeclav: **Děvín**
- Dva úvaly vyskytující se v okrese: **Dyjsko-svratecký a Dolnomoravský**
- Dvě důležité řeky okresu: **Morava a Dyje**
- Jaké vápence se vyskytují na Pálavě: **jurské**
- Typický příklad vápencového bradla v okrese: **Svatý kopeček**

H. Spoj:

Nesyt	vodní nádrž
Lednické rybníky	Liechtensteinové
CHKO	národní přírodní rezervace
Biosférická rezervace	Dolní Morava
Nové Mlýny	největší rybník Moravy
Lednicko-valtický areál	Pálava

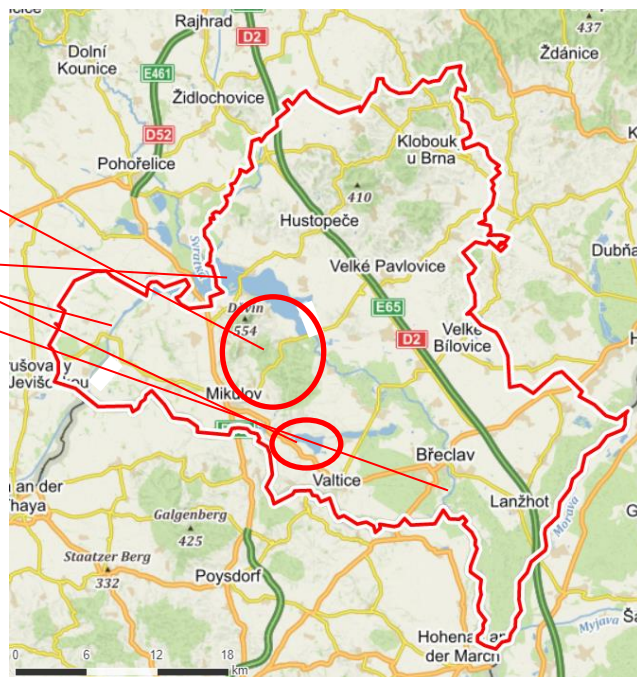

I. Napiš, jakým způsobem chrání okres Břeclav krajinu.

CHKO Pálava, Biosférická rezervace Dolní Morava, Lednicko-valtický areál, ptačí oblasti, národní přírodní rezervace Lednické rybníky

J. Zaznač do mapy:

- CHKO Pálava
- Nesyt
- Dyji
- Nové Mlýny

K. Jaké půdy se nejvíce vyskytují v okrese?

Nivní a černozem

PRACOVNÍ LIST – SPOLEČNOST

F. Jaké máme důkazy o tom, že na území okresu Břeclav v době před naším letopočtem žili lidé?

pravěká tábořiště lovců mamutů a soška Věstonické venuše

G. V jakých částech okresu se nejvíce shromažďovali lidé?

- a. Severní, jižní
- b. Jihovýchodní, severní a západní
- c. Východní, jižní a západní

H. Který známý rod vládl na části území okresu Břeclav téměř 7 století?

Liechtensteinové

I. Vysvětli pojmy:

- a. Hradiště (+ příklad z okresu)
opevněné sídlo z období neolitu až raného středověku, předchůdce středověkých hradů nebo měst; častým typem jsou hradiště blatná, která byla zakládána v rovinném terénu a využívala vodní ochrany – Pohansko
- b. Přirozený přírůstek, a jestli je v okrese Břeclav kladný nebo záporný statistický údaj udávající rozdíl mezi počtem živě narozených a počtem zemřelých ve sledované populaci během určitého období – kladný

J. Díky čemu došlo k rozmachu města Břeclav a kdy to bylo?

Díky výstavbě železniční tratě v první polovině 19. století

L. Popiš skladbu obyvatelstva v okrese dle pohlaví, věku, náboženské víry. Uveď, které cizí národy jsou v okrese nejvíce zastoupeny. (Nemusíš znát čísla, jen které skupiny jsou zastoupeny nejvíce.)

V okrese je více žen než mužů. Nejvíce obyvatel je v produktivním věku, nejméně v předproduktivním věku. Nejvíce obyvatel v okrese je příslušníkem římskokatolické církve. Cizinci jsou především ze Slovenska, Ukrajiny a Vietnamu.

PRACOVNÍ LIST – ADMINISTRATIVNÍ ČLENĚNÍ

I. Kolik obcí tvoří okres Břeclav?

63 obcí

J. Vyjmenuj místní části města Břeclav.

Břeclav, Charvatská Nová Ves a Poštorná

K. Kdy došlo k odtržení 44 obcí kvůli mnichovské konferenci?

- a. 1938
- b. 1838
- c. 1738

L. Které správní obvody obce s rozšířenou působností tvoří okres Břeclav?

SO ORP Břeclav, Mikulov a Hustopeče

M. Napiš k barvě název SO ORP:

- d. zelená – SO ORP Břeclav
- e. červená – SO ORP Mikulov
- f. modrá – SO ORP Hustopeče

N. Kolik obcí s pověřeným obecním úřadem se nachází v okrese Břeclav? Napiš je:

Klobouky u Brna a Hustopeče

O. Napiš, co znamenají tyto zkratky:

- e. SO ORP správní obvod obce s rozšířenou působností
- f. ORP obec s rozšířenou působností
- g. SO POÚ správní obvod obce s pověřeným obecním úřadem
- h. POÚ obec s pověřeným obecním úřadem

P. Úkol pro chytré hlavy: Urči z obrysu a polohy, o jakou obec se jedná. Napovím jen, že tato obec se stala samostatnou v roce 2006.

Ladná

PRACOVNÍ LIST – LIDSKÁ ČINNOST

A. Jaký průmysl převažuje na Břeclavsku? *zpracovatelský*

B. Vyjmenuj 3 firmy sídlící v okrese Břeclav:

Gumotex, OTIS, Primasil, Mostárna

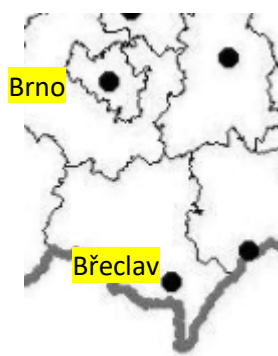
C. Co se těží na Břeclavsku?

a. Bauxit

b. Zlato

c. Ropa a zemní plyn

D. Zakresli do obrázku, kudy přibližně vede dálnice D2.

E. Spoj název a obrázek:

Hraniční zámek

Apollonův chrám

Tři Grácie

Janův hrad

Kolonáda na Reistně

Zámek Mikulov

PRACOVNÍ LIST – ZEMĚDĚLSTVÍ

A. Jaké jsou podmínky pro zemědělství na Břeclavsku?

Zakroužkuj: **VHODNÉ** / NEVHODNÉ

Proč tomu tak je?

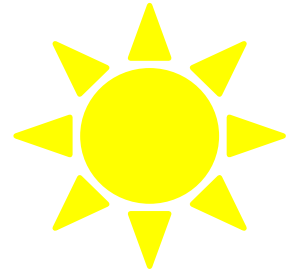
Zakroužkuj: **TEPLÁ** / STUDENÁ KLIMATICKÁ OBLAST

Půda je zde:

Zakroužkuj: **ÚRODNÁ** / NEÚRODNÁ

Jaký typ půdy se zde nachází?

černozem

B. Co se pěstuje v okolí tvé školy a tvého domova?

Obiloviny, kukuřice, rajčata, okurky, meruňky, broskve, vinná réva

C. Zakroužkuj, jaké vinařské podoblasti zasahují do okresu Břeclav:

D. Jaké maso je nejvíce produkováno v okrese Břeclav?

Vepřové a drůbeží

NAVRHOVANÉ AKTIVITY PRO VYUČOVÁNÍ OKRESU BŘECLAV

Zdroje:

HANSEN ČECHOVÁ, Barbara. *Nápadník pro rozvoj klíčových kompetencí ve výuce*. Praha: www.scio.cz, 2006. ISBN 80-869-1053-9.

SITNÁ, Dagmar. *Metody aktivního vyučování: spolupráce žáků ve skupinách*. 2. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0404-6.

HANSEN ČECHOVÁ, Barbara, Matěj SEIFERT a Andrea VEDRALOVÁ. *Nápadník pro výuku dle učebních stylů*. Praha: www.scio.cz, 2011. ISBN 978-80-7430-059-2.

Putovní mikrofon

Cílem této aktivity je zjistit, co žáci ví o probírané látce. Posadte žáky do kruhu a uveďte téma, kterému se budete věnovat. Pomůckou je mikrofon, který si žáci budou předávat. Mikrofon si můžete vyrobit sami pomocí tenisového míčku a kartonu. Aktivita začíná tak, že žákům řeknete jednu větu týkající se tématu a předáte mikrofon prvnímu žákovi v řadě. Žáci se musejí vyjadřovat v celých větách. Informace, které žáci zmíní, piště zkráceně na tabuli. Žáci nemusejí říkat pravdivé informace, pokud je jiný žák neopraví, nechte opravu na konec, jde tu o rozvoj komunikačních kompetencí. Nakonec přečtete informace z tabule, případně opravte nějaké nepřesnosti. Zeptejte se žáků, co je zaujalo, o čem třeba nevěděli a co by je nejvíce zajímalo.

Příklad začáteční věty: Česká republika se člení na okresy, naše škola leží v okrese Břeclav.

Myšlenková mapa

Slouží k uspořádání si poznatků a uvědomění si vztahů mezi nimi. Vysvětlíte žákům, jak má myšlenková mapa vypadat (přehlednost, srozumitelnost, originalita, ...). Ukažte žákům příklad myšlenkové mapy. Vytvořte skupiny po 4 až 6 žácích. Zadejte klíčové slovo: **Břeclavsko**, napište jej na tabuli. Dejte žákům dostatečný čas a nechte je pracovat samostatně. Na závěr žáci prezentují své myšlenkové mapy, vysvětlují své výsledky. Poté s žáky diskutujte, jak se jim ve skupinách pracovalo, jestli se shodovali v názorech. Myšlenkové mapy si vystavte ve třídě nebo na školní chodbě, aby ostatní viděli práci žáků.

Fotbal ve třídě

Cílem aktivity je otestovat znalosti a porozumění tématu. Rozdělte třídu na dvě poloviny. Každý tým si zvolí kapitána. Před samotným zápasem probíhá trénink. Ten spočívá v tom, že si žáci připraví otázky pro soupeře. Po skončení tréninku si kapitáni hodí mincí o to, který tým začne. Pravidla hry: hráč musí odpovědět do 5 sekund, každý žák odpovídá pouze jednou, pokud odpoví správně, znovu může odpovídat, až odpoví správně všichni žáci ve skupině, žáci si nesmí napovídat a zapojení všech žáků si hlídá kapitán. Pokud tým odpověděl správně, dává gól a drží si míč, takže dostává další otázku. Pokud odpoví špatně, míč získává druhý tým a dostává otázku od protihráčů. Pokud tým do 5 sekund neodpoví, má šanci odpovídat druhý tým, pokud i ten neodpoví, novou otázku dostává první tým. Důležitá jsou pravidla fair-play. Cílem je, aby se hráči navzájem podporovali, nenadávali si za špatné odpovědi. Vy jako rozhodčí hlídejte fauly a klidně udělujte žlutou a červenou kartu. Vyhrává tým, který dá nejvíce gólů. Na závěr s žáky diskutujte, jak se jim hrálo, jestli dodržovali všichni pravidla.

Prezentace vybrané obce z okresu

Zadejte žákům, ať zpracují maximálně 5minutovou PowerPoint prezentaci na vybranou obec z okresu Břeclav. Součástí budou základní informace o obci a především zajímavosti. Prezentace bude obsahovat obrázky a heslovitý text.

Pexeso

JIHOMORAVSKÝ KRAJ	OKRES BŘECLAV
111,2 obyv./km²	HUSTOTA ZALIDNĚNÍ

115 432	POČET OBYVATEL
VELKÉ NĚMČICE	MĚSTYS
DĚVÍN	NEJVYŠŠÍ VRCHOL OKRESU
NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ REZERVACE	LEDNICKÉ RYBNÍKY
ÚRODNÁ PŮDA	ČERNOZEM
BIOSFÉRICKÁ REZERVACE	DOLNÍ MORAVA
CHKO	PÁLAVA
VĚSTONICKÁ VENUŠE	DOLNÍ VĚSTONICE

HRADIŠTĚ	POHANSKO
JOSEF PAVELKA	VYŠLECHTĚNÍ ODRŮDY VINNÉ RÉVY AURELIUS A PÁLAVA
GUMOTEX	GUMÁRENSKÉ VÝROBKY
VALTICE	HLAVNÍ MĚSTO VÍNA
VINAŘSKÁ PODOBLAST	VELKOPAVLOVICKÁ
HLOHOVEC	HRANIČNÍ ZÁMEČEK

9 OVĚŘENÍ UČEBNÍHO TEXTU

Část učebního textu (kapitoly: Základní informace, poloha okresu, Administrativní členění a Zemědělství) byla ověřena ve výuce na čtyřech školách: ZŠ Břeclav, Na Valtické 31a, Gymnázium Mikulov, ZŠ Valtice a ZŠ Slovácká Břeclav. Žáci dostali dané kapitoly v tištěné podobě, ke každé kapitole vyplnili pracovní list (viz níže) a následně dotazník, který hodnotil celkově učební text. Dotazník se skládal z části s uzavřenými odpověďmi a části, kde žáci mohli vyjádřit svůj vlastní názor slovně.

Tabulka 3 Výsledky dotazníku k návrhu učebního textu

Základní škola Břeclav, Na Valtické 31a				
otázka	odpověď	počet	odpověď	počet
1. Zaujala tě učebnice svou první stránkou?	ANO	2	NE	14
2. Líbily se ti obrázky použité v učebnici?	ANO	14	NE	2
3. Přidal bys obrázky nebo naopak ubral?	PŘIDAL	9	UBRAL	2
4. Byl text srozumitelný?	ANO	10	NE	6
5. Byl text přehledný?	ANO	4	NE	12
6. Líbily se ti zajímavosti?	ANO	11	NE	3
7. Zdály se ti úkoly a otázky na závěr kapitol snadné na vyřešení?	ANO	15	NE	2
8. Pracovalo se ti dobře s učebnicí?	ANO	9	NE	6
9. Líbily se ti pracovní listy?	ANO	15	NE	0
10. Rozuměl jsi všem otázkám v pracovních listech?	ANO	12	NE	4
11. Celkově se mi učebnice líbila.	ANO	7	NE	6
Gymnázium Mikulov				
otázka	odpověď	počet	odpověď	počet
1. Zaujala tě učebnice svou první stránkou?	ANO	7	NE	7
2. Líbily se ti obrázky použité v učebnici?	ANO	13	NE	1

3. Přidal bys obrázky nebo naopak ubral?	PŘIDAL	10	UBRAL	2
4. Byl text srozumitelný?	ANO	14	NE	0
5. Byl text přehledný?	ANO	13	NE	1
6. Líbily se ti zajímavosti?	ANO	14	NE	0
7. Zdály se ti úkoly a otázky na závěr kapitol snadné na vyřešení?	ANO	13	NE	1
8. Pracovalo se ti dobře s učebnicí?	ANO	14	NE	0
9. Líbily se ti pracovní listy?	ANO	14	NE	0
10. Rozuměl jsi všem otázkám v pracovních listech?	ANO	11	NE	3
11. Celkově se mi učebnice líbila.	ANO	14	NE	0
Základní škola Valtice				
otázka	odpověď	počet	odpověď	počet
1. Zaujala tě učebnice svou první stránkou?	ANO	7	NE	3
2. Líbily se ti obrázky použité v učebnici?	ANO	10	NE	0
3. Přidal bys obrázky nebo naopak ubral?	PŘIDAL	9	UBRAL	1
4. Byl text srozumitelný?	ANO	10	NE	0
5. Byl text přehledný?	ANO	10	NE	0
6. Líbily se ti zajímavosti?	ANO	9	NE	1
7. Zdály se ti úkoly a otázky na závěr kapitol snadné na vyřešení?	ANO	8	NE	2
8. Pracovalo se ti dobře s učebnicí?	ANO	10	NE	0
9. Líbily se ti pracovní listy?	ANO	10	NE	0
10. Rozuměl jsi všem otázkám v pracovních listech?	ANO	3	NE	7
11. Celkově se mi učebnice líbila.	ANO	10	NE	0
Základní škola Slovácká Břeclav				
otázka	odpověď	počet	odpověď	počet

1. Zaujala tě učebnice svou první stránkou?	ANO	3	NE	9
2. Líbily se ti obrázky použité v učebnici?	ANO	10	NE	2
3. Přidal bys obrázky nebo naopak ubral?	PŘIDAL	11	UBRAL	1
4. Byl text srozumitelný?	ANO	11	NE	1
5. Byl text přehledný?	ANO	5	NE	7
6. Líbily se ti zajímavosti?	ANO	7	NE	5
7. Zdály se ti úkoly a otázky na závěr kapitol snadné na vyřešení?	ANO	7	NE	4
8. Pracovalo se ti dobře s učebnicí?	ANO	5	NE	7
9. Líbily se ti pracovní listy?	ANO	10	NE	2
10. Rozuměl jsi všem otázkám v pracovních listech?	ANO	10	NE	2
11. Celkově se mi učebnice líbila.	ANO	7	NE	4
Celkem				
otázka	odpověď	počet	odpověď	počet
1. Zaujala tě učebnice svou první stránkou?	ANO	19	NE	33
2. Líbily se ti obrázky použité v učebnici?	ANO	47	NE	5
3. Přidal bys obrázky nebo naopak ubral?	PŘIDAL	39	UBRAL	6
4. Byl text srozumitelný?	ANO	45	NE	7
5. Byl text přehledný?	ANO	32	NE	20
6. Líbily se ti zajímavosti?	ANO	41	NE	9
7. Zdály se ti úkoly a otázky na závěr kapitol snadné na vyřešení?	ANO	43	NE	9
8. Pracovalo se ti dobře s učebnicí?	ANO	38	NE	13
9. Líbily se ti pracovní listy?	ANO	49	NE	2
10. Rozuměl jsi všem otázkám v pracovních listech?	ANO	36	NE	16
11. Celkově se mi učebnice líbila.	ANO	38	NE	10

Na ZŠ Břeclav (Na Valtické 31a) bylo 16 respondentů z devátého ročníku, někteří žáci neodpověděli na všechny otázky. Žákům se nelíbila úvodní strana učebnice, většinou psali, že by pod obrázky dali barevný podklad, nebo by počet obrázků na první stránce učebnice zvýšili. Obrázky použité v učebnici se jim líbily, dokonce by i přidali počet obrázků, někteří zase odpovídali, že jim počet obrázků vyhovuje. Pro většinu byl text srozumitelný, ale nepřehledný. Žáci odpovídali, že by některé informace dali pouze do odrážek, nebo je orámovali. Kromě jednoho žáka, který na danou otázku neodpověděl, se ostatním líbily pracovní listy a většina rozuměla otázkám kladených v pracovních listech. Ukázky komentářů žáků: „*Moc se mi nechtějí číst dlouhé texty, ale jinak je to docela dobrý.*“ „*Učebnice byla celkem přehledná a zajímavá. Co se mi líbilo, bylo to, že obsahovala podle mě důležité informace a obrázky byly správně vybrané a dobře souvisely s textem. Nelíbily se mi zvolené barvy.*“ „*Na první straně bych zvětšil nadpis Okres Břeclav, obrázky bych zvolil jiné i jiné okraje obrázků. Text byl fajn, zvýrazněné podstatné věci se spoustou informací.*“ „*První strana je udělaná ve Wordu, což není moc pěkné. Jinak je to dobrá učebnice.*“ „*Učebnice se mi moc nelíbila. Příliš dlouhé věty. Na první stránce se mi nelíbilo zarovnání obrázků. Nelíbí se mi, jak mají obrázky rozmazané okraje.*“ „*Určitě bych dala méně zbytečného textu. První strana mě nějak nenadchla. Některé části textu se mi špatně četly. Nahradila bych je slovy, které používám častěji. Na druhou stranu pracovní listy byly jednoduché a přehledné.*“ Vyjádření vyučující zeměpisu: „*Pokud bude učebnice ve formátu A4, text působí přehledně, písmo je dostatečně velké. Velmi přínosné jsou tučně zvýrazněné nejdůležitější informace. Zajímavosti vhodně text oživily. Otázky a úkoly jsou jasně zadány, takže bylo velmi jednoduché na ně v textu najít odpovědi. Doporučuji ještě zařadit úkoly pro práci ve dvojicích či pracovním týmu a také více otázek k zamyšlení či samostatnému průzkumu v terénu. Bylo by vhodné dát prostor k vyslovení vlastního názoru a řešení různých problémových situací. Pracovní listy jsou jednoduché, důsledně vázané na text, žákům většinou nedělaly problémy. Trochu se potýkali s pracovním listem k administrativnímu členění. Zarovnáním textu do bloku působí mírně neuspořádaným dojmem. Obsahově je text dost podrobný, zejména učivo o administrativním členění je na základní školu obsáhlé a pro žáky méně srozumitelné. Žáci se v něm ztráceli. Na titulní straně by bylo vhodné zvětšit celý název učebnice a trochu víc si pohrát s obrázky. Ohraničení fotografií bych volila jiné, než rozmazané (tenká černá linka?). Zajímavé by bylo podkreslení titulní strany velkou*

fotografií typického místa regionu. Celkově působí na mě učebnice dobrým dojmem, určitě bude přínosem do výuky o regionu Břeclavska.“

Studenti maturitního ročníku na Gymnáziu v Mikulově (celkem jich s učebnicí pracovalo 14), hodnotili učebnici převážně kladně. Pouze u první otázky, zda je učebnice zaujala první stranou, bylo sedm studentů pro ano a sedm studentů pro to, že je nezaujala. Jenom jeden student odpověděl, že se mu obrázky použité v učebnici nelíbí. Dva studenti by ubrali obrázky a dva by na tom nic neměnili. Pro jednoho studenta byl text nepřehledný a tři studenti nerozuměli některým otázkám v pracovních listech. Někteří respondenti se vyjádřili i slovně. Ukázka několika příspěvků: *„Na úvodní straně se mi nelíbí překrytí obrázků. Ikonka pro zajímavosti mi přijde příliš dětská, nezapadá do stylu učebnice.“* *„Nejspíš bych přidal víc zajímavostí.“* *„Celkově se mi učebnice zdála přehledná, ještě bych poupravila první stranu, ale celkový dojem z ní mám dobrý. Text je přehledný, důležitá slova jsou zvýrazněná, s textem se dobře spolupracuje a dobře se v něm hledá. Není zde mnoho zbytečných informací. Učebnice není přeplněna obrázky, jsou vždy asi čtyři obrázky na dvoustranu, což mi připadá ideální.“* *„Učebnice se mi líbila, dozvěděla jsem se něco víc o svém okolí a místě, kde bydlím. Obrázků si myslím, že je dostatek, zajímavosti byly opravdu zajímavé a celkově by se mi z této učebnice učilo dobře.“* *„Obsahovala věcné a užitečné informace jdoucí přehledně za sebou a bez zbytečných slov navíc. Moderní učebnice dnes obsahují samý úvod, přehled, vtípek, komiks, odbočku, odkaz, reklamu atd. Tato učebnice je v pohodě.“* *„Učebnice se mi líbila, možná bych přidala nějaké obrázky navíc, některé úkoly jsem nepochopila hned, ale jinak dobrý dojem.“* Vyučující zeměpisu na gymnáziu v Mikulově by pouze změnila slovosled některých vět, či některá slova by nahradila jinak. V kapitole zemědělství jí pouze chybělo zmínit největší vinařskou obec v České republice – Velké Bílovice, nejstarší šlechtitelskou stanicí vinařství – Ampelos a vyšlechtění odrůdy Pálava ve Velkých Pavlovicích.

Na ZŠ ve Valticích vyplnilo pracovní listy a dotazník 10 žáků. Z toho počtu se třem nelíbila titulní strana učebnice. Jinak téměř na všechny otázky z dotazníku odpovídali kladně, tedy kromě otázky, zda rozuměli všemu v pracovních listech, zde jich sedm odpovědělo, že ne. Ukázka slovního vyjádření k učebnici: *„Byla srozumitelná, dobře udělané obrázky i text.“* *„No text byl fajn, úkoly těž, jen obrázků bylo méně a jako zajímavost by tam mohly padnout i ulice, nebo památky, pokud to ovšem není téma, tak stačí, co zde je.“* *„Učebnice se mi líbila.“* *„Učebnice*

se mi líbila, protože je velmi přehledná a neobsahuje hodně dlouhého textu. To, že neobsahuje tolik textu je velká výhoda, protože v dnešní době už se nikomu nechce číst hodně textu. Obrázky a mapky byly velmi přehledné. Jediné, co bych vytkla, je to, že některé obrázky byly trochu nesrozumitelné.“ Poznámky vyučujícího zeměpisu k návrhu učebního textu. Informace o NUTS v kapitole Základní informace, poloha okresu mu přijde nadbytečná pro žáky základní školy. V kapitole administrativního členění je příliš mnoho podrobností ohledně administrativního vývoje, pro žáky základní školy je to nezáživné. Chybí informace, že Valtice patřily Liechtensteinům, na území okresu se nacházelo chorvatské obyvatelstvo. Tyto informace jsou uvedeny v kapitole Historie. V kapitole zemědělství, by vyučující zmínil nejvíce pěstované odrůdy vinné révy, situaci dotační politiky v rámci EU a nemožnost vysazovat další plochy vinic (více než 1 % ročně).

Dvanáct žáků ze Základní školy Slovácké v Břeclavi odpovídalo na dotazník ohledně toho, jak se jim jeví návrh učebního textu. Převážnou většinu nezaujala titulní strana učebnice. Skoro všem přišel text srozumitelný, ale méně přehledný. Kromě dvou žáků všichni rozuměli otázkám v pracovních listech. Někteří žáci v slovním hodnocení psali, že jim chybí v přehledu místních částí Břeclavi název Stará Břeclav, ten se ale používá pouze mezi obyvateli, není to oficiální. Slovně se vyjádřilo poměrně málo žáků. Ukázka slovního hodnocení návrhu učebního textu: „*Úkoly se v učebnici hledaly dobře.*“ „*Učebnice se mi líbila, přidala bych více obrázků.*“ „*Více barev, přehlednější texty (ne tak dlouhé), více fotek, přehlednější mapky.*“ „*Spíše nelíbila, chce to zpracovat na grafické stránce a přehlednosti.*“ „*Učebnice byla průměrná, ale mohla být trochu méně odborná.*“ Vyučující zeměpisu na této škole také vyplnil dotazník s otázkami uvedenými v tabulce výše. Odpovědi na otázky byly kladné a obrázků je v textu akorát. Slovní hodnocení: „*Doporučuji opravit předložky, které by neměly být na konci řádku. Pěkná grafika, zajímavosti, odkazy na boční liště, přehledný text. Učebnice na mě dělá dobrý dojem.*“ Typografické chyby, na které upozornil, byly v předložené verzi návrhu učebního textu opraveny.

Ukázka vyplněných pracovních listů ze ZŠ Břeclav, Na Valtické 31a:

Jméno a Příjmení:

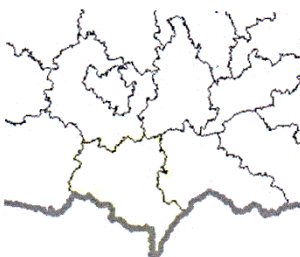
Třída: 9.A Datum: 19.9.

PRACOVNÍ LIST – ZÁKLADNÍ INFORMACE A POLOHA OKRESU

A. Vyjmenuj, se kterými státy sousedí okres Břeclav.

Slovensko a Rakousko

B. Do obrázku zakresli okres Břeclav.

C. Z výčtu měst zakroužkuj ta, která leží v okrese Břeclav.

MIKULOV, BRNO, ŽATEC, PODIVÍN, ZNOJMO, OLOMOUC, VALTICE,
VELKÉ BÍLOVICE, LANŽHOT, PRAHA, OSTRAVA, ZLÍN, PLZEŇ

D. Které kraje patří do regionu soudržnosti Jihovýchod?

- a) Vysočina a Olomoucký
- b) Jihomoravský a Zlínský
- c) Jihomoravský a Vysočina

E. Pomocí mapy vypiš, se kterými okresy sousedí okres Břeclav.

Znojmo, Brno - venkov, Vyškov, Hodonín

F. Přiřaď:

městys	územní jednotka, větší než obec a menší než kraj
kraj	územně-správní jednotka, nižší než stát; jednotka středního stupně
obec	základní územní samosprávné společenství občanů
okres	nebo také městečko je typ obcí velikostně a významově stojící mezi městem a vsí

Jméno a Příjmení:

Třída: IX.A Datum: 5.10

PRACOVNÍ LIST – ADMINISTRATIVNÍ ČLENĚNÍ

A. Kolik obcí tvoří okres Břeclav?

63 obcí

B. Vymenuj místní části města Břeclav.

Břeclav, Poštorná, Charvátská N. Ves

C. Kdy došlo k odtržení 44 obcí kvůli mnichovské konferenci?

- a. 1938
- b. 1838
- c. 1738

D. Které správní obvody obce s rozšířenou působností tvoří okres Břeclav?

Břeclav, Mikulov, Bluskopec

E. Napiš k barvě název SO ORP:

- a. zelená – Břeclav
- b. červená – Valtice
- c. modrá – Bluskopec

F. Kolik obcí s pověřeným obecním úřadem se nachází v okrese Břeclav? Napiš je:

Klobouky u Brna
Bluskopec

G. Napiš, co znamenají tyto zkratky:

- a. SO ORP Speciální obvod obce s rozšířenou působností
- b. ORP Obce s rozšířenou působností
- c. SO POÚ Speciální obvod s pověřeným obecním úřadem
- d. POÚ Obec s pověřeným obecním úřadem

H. Úkol pro chytré hlavy: Urči z obrysu a polohy, o jakou

obec se jedná. Napovím jen, že tato obec se stala samostatnou v roce 2006.

Ladná

Ukázka vyplněných pracovních listů z gymnázia Mikulov:

Jméno a Příjmení:

Třída: 8.0 Datum: 15.2.2016

PRACOVNÍ LIST – ZÁKLADNÍ INFORMACE A POLOHA OKRESU

A. Vyjmenuj, se kterými státy sousedí okres Břeclav.

Rakousko, Slovensko

B. Do obrázku zakresli okres Břeclav.

C. Z výčtu měst zakroužkuj ta, která leží v okrese Břeclav.

MIKULOV, BRNO, ŽATEC, PODIVÍN, ZNOJMO, OLOMOUC, VALTICE,
VELKÉ BÍLOVICE, LANŽHOT, PRAHA, OSTRAVA, ZLÍN, PLZEŇ

D. Které kraje patří do regionu soudržnosti Jihovýchod?

- a) Vysočina a Olomoucký
- b) Jihomoravský a Zlínský
- c) Jihomoravský a Vysočina

E. Pomocí mapy vypiš, se kterými okresy sousedí okres Břeclav.

Znojmo, Hodonín, Brno-venkov, Vyškov

F. Přiřaď:

<u>městys</u>	<u>územní jednotka, větší než obec a menší než stá</u>
<u>kraj</u>	<u>územně-správní jednotka, nižší než stá; jednotka středního stupně</u>
<u>obec</u>	<u>základní územní samosprávné společenství občanů</u>
<u>okres</u>	<u>nebo také městečko je typ obcí velikostně a významově stojící mezi městem a vsí</u>

Jméno a Příjmení:

Třída:

Datum:

PRACOVNÍ LIST – ADMINISTRATIVNÍ ČLENĚNÍ

A. Kolik obcí tvoří okres Břeclav?

63

B. Vyjmenuj místní části města Břeclav.

Břeclav, Charvatka, Nová Ves, Pohořelá

C. Kdy došlo k odtržení 44 obcí kvůli mnichovské konferenci?

a. 1938

b. 1838

c. 1738

D. Které správní obvody obce s rozšířenou působností tvoří okres Břeclav?

Břeclav, Mikulov, Hustopeče

E. Napiš k barvě název SO ORP:

a. zelená – Břeclav

b. červená – Mikulov

c. modrá – Hustopeče

F. Kolik obcí s pověřeným obecním úřadem se nachází v okrese Břeclav? Napiš je:

Kloboučky u Břeva

Hustopeče

G. Napiš, co znamenají tyto zkratky:

a. SO ORP správní obvod obce s rozšířenou působností, obsahuje i ~~spadající~~ obce

b. ORP obec s rozšířenou působností

c. SO POÚ správní obvod pověřeného obecního úřadu

d. POÚ obec s pověřeným obecním úřadem

II. Úkol pro chytré hlavy: Urči z obrysu a polohy, o jakou

obec se jedná. Napovím jen, že tato obec se stala samostatnou v roce 2006.

obec Zadruhá

Jméno a Příjmení:

Třída:

Datum:

PRACOVNÍ LIST - ZEMĚDĚLSTVÍ

A. Jaké jsou podmínky pro zemědělství na Břeclavsku?

Zakroužkuj: VHODNĚ / NEVHODNĚ

Proč tomu tak je?

Zakroužkuj: TEPLÁ / STUDENÁ KLIMATICKÁ OBLAST

Půda je zde:

Zakroužkuj: ÚRODNÁ / NEÚRODNÁ

Jaký typ půdy se zde nachází?

černozem

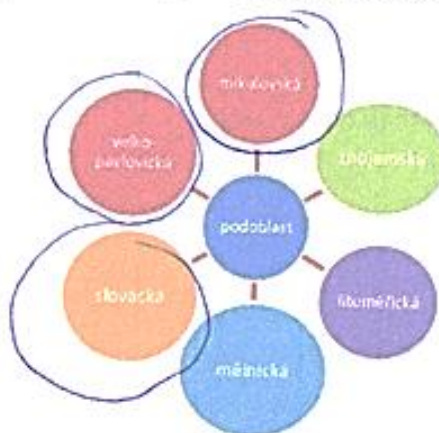

B. Co se pěstuje v okolí tvé školy a tvého domova?

vinná réva, kukurice, rajčata,
chřest, paprika, morčata, brambory,
šťelice

C. Zakroužkuj, jaké vinařské podoblasti zasahují do okresu Břeclav:

D. Jaké maso je nejvíce produkováno v okrese Břeclav?

vepřové

Ukázka vyplněných pracovních listů ze ZŠ Valtice:

Jméno a Příjmení:

Příjmení: JA Datum: 23.2.2018

PRACOVNÍ LIST – ZÁKLADNÍ INFORMACE A POLOHA OKRESU

A. Vyjmenuj, se kterými státy sousedí okres Břeclav.

Rakousko – na jihu a Slovensko –
jihovýchod

B. Do obrázku zakresli okres Břeclav.

C. Z výčtu měst zakroužkuj ta, která leží v okrese Břeclav.

MIKULOV, BRNO, ŽATEC, PODIVÍN, ZNOJMO, OLOMOUC, VALTICE
VELKÉ BÍLOVICE, LANŽHOŮV, PRAHA, OSTRAVA, ZLÍN, PLZEŇ

D. Které kraje patří do regionu soudržnosti Jihovýchod?

- a) Vysočina a Olomoucký
- b) Jihomoravský a Zlínský
- c) Jihomoravský a Vysočina

E. Pomocí mapy vypiš, se kterými okresy sousedí okres Břeclav.

Hodonín, Znojmo, Brno - venkov

F. Přiřaď:

- městys územní jednotka, větší než obec a menší než státní územní jednotka
- kraj územně-správní jednotka, nižší než státní územní jednotka, středního stupně
- obec základní územní samosprávné společenství občanů
- okres nebo také městečko je typ obce velikostně a významově stojící mezi městem a vsí

Jméno a Příjmení:

Třída: 9.A Datum: 23.2.2018

PRACOVNÍ LIST - ADMINISTRATIVNÍ ČLENĚNÍ

A. Kolik obcí tvoří okres Břeclav?

63 obcí

B. Vyjmenuj místní části města Břeclav.

Břeclav, Charvatska' Nova' ves a Postorná

C. Kdy došlo k odtržení 44 obcí kvůli mnichovské konferenci?

- a. 1938
- b. 1838
- c. 1738

D. Které správní obvody obce s rozšířenou působností tvoří okres Břeclav?

Břeclav, Mikulov a Hustopeče

E. Napiš k barvě název SO ORP:

- a. zelená - Břeclav
- b. červená - Mikulov
- c. modrá - Hustopeče

F. Kolik obcí s pověřeným obecním úřadem

se nachází v okrese Břeclav? Napiš je:

2 - Klobouky u Brna
a Hustopeče

G. Napiš, co znamenají tyto zkratky:

- a. SO ORP správní obvod obce s rozšířenou působností
- b. ORP obec s rozšířenou působností
- c. SO POÚ správní obvod pověřeného obecního úřadu
- d. POÚ obec s pověřeným obecním úřadem

H. Úkol pro chytré hlavy: Urči z obrysu a polohy, o jakou

obec se jedná. Napovím jen, že tato obec se stala samostatnou v roce 2006.

Ladná

Jméno a Příjmení:

Třída: 9.A Datum: 23.2.2018

PRACOVNÍ LIST - ZEMĚDĚLSTVÍ

A. Jaké jsou podmínky pro zemědělství na Břeclavsku?

Zakroužkuj: VHODNÉ / NEVHODNÉ

Proč tomu tak je?

Zakroužkuj: TEPLÁ / STUDENÁ KLIMATICKÁ OBLAST

Půda je zde:

Zakroužkuj: ÚRODNÁ / NEÚRODNÁ

Jaký typ půdy se zde nachází?

černozem, hnědozem

B. Co se pěstuje v okolí tvé školy a tvého domova?

vířná, jeřáb, kukuřice, ~~rezeň~~
teplomilná zelenina, ovoce
řepka olejná a slunečnice...

C. Zakroužkuj, jaké vinařské podoblasti zasahují do okresu Břeclav:

D. Jaké maso je nejvíce produkováno v okrese Břeclav?

vepřové a drůbeží

Ukázka vyplněných pracovních listů ze ZŠ Břeclav Slováká:

Jméno a Příjmení:

Třída: 9.B Datum: 15.2.2018

PRACOVNÍ LIST – ZÁKLADNÍ INFORMACE A POLOHA OKRESU

A. Vyjmenuj, se kterými státy sousedí okres Břeclav.

na jihu s Rakouskem a na jihovýchodě se Slovenskem

B. Do obrázku zakresli okres Břeclav.

C. Z výčtu měst zakroužkuj ta, která leží v okrese Břeclav.

MIKULOV, BRNO, ŽATEC, PODIVÍN, ZNOJMO, OLOMOUC, VALTICE
VELKÉ BÍLOVICE, LANŽHOŤ, PRAHA, OSTRAVA, ZLÍN, PLZEŇ

D. Které kraje patří do regionu soudržnosti Jihovýchod?

- a) Vysočina a Olomoucký
- b) Jihomoravský a Zlínský
- c) Jihomoravský a Vysočina

E. Pomocí mapy vypiš, se kterými okresy sousedí okres Břeclav.

Brno-venkov, Vyškov, Znojmo, Hodonín

F. Přifad':

- městys — územní jednotka, větší než okres a menší než stát
- kraj — územně-správní jednotka, nižší než kraj; jednotka středního stupně
- obec — základní územní samosprávné společenství občanů
- okres — nebo také městečko je typ obcí velikostně a významově stojící mezi městem a vsí

Jméno a Příjmení:

Třída: 9.B Datum: 15.2.2018

PRACOVNÍ LIST – ADMINISTRATIVNÍ ČLENĚNÍ

A. Kolik obcí tvoří okres Břeclav?

63 obcí

B. Vyjmenuj místní části města Břeclav.

Břeclav, Charvátská, Nová Ves, Poštorná, Stará

C. Kdy došlo k odtržení 44 obcí kvůli mnichovské konferenci?

Břeclav

- a. 1938
- b. 1838
- c. 1738

D. Které správní obvody obce s rozšířenou působností tvoří okres Břeclav?

E. Napiš k barvě název SO ORP:

- a. zelená – Břeclav
- b. červená – Mikulov
- c. modrá – Hustopeče

F. Kolik obcí s pověřeným obecním úřadem se nachází v okrese Břeclav? Napiš je:

2

G. Napiš, co znamenají tyto zkratky:

- a. SO ORP obce s rozšířenou působ.
- b. ORP Správní obvod obce s -II-
- c. SO POÚ obce s pověřeným obecním úřadem
- d. POÚ Správní obvod -II-

H. Úkol pro chytré hlavy: Urči z obrysu a polohy, o jakou obec se jedná. Napovím jen, že tato obec se stala samostatnou v roce 2006.

Gladná

Jméno a Příjmení:

Třída: 9B

Datum: 15.2.2018

PRACOVNÍ LIST – ZEMĚDĚLSTVÍ

A. Jaké jsou podmínky pro zemědělství na Břeclavsku?

Zakroužkuj: VHODNÉ / NEVHODNÉ

Proč tomu tak je?

Zakroužkuj: TEPLÁ / STUDENÁ KLIMATICKÁ OBLAST

Půda je zde:

Zakroužkuj: URODNÁ / NEURODNÁ

Jaký typ půdy se zde nachází?

černozem

B. Co se pěstuje v okolí tvé školy a tvého domova?

kukuřice, vinná réva, obiloviny

C. Zakroužkuj, jaké vinařské podoblasti zasahují do okresu Břeclav:

D. Jaké maso je nejvíce produkováno v okrese Břeclav?

vepřové, drůbeží

10 ZÁVĚR

Hlavním úkolem diplomové práce bylo vytvořit návrh učebnice pro výuku místního regionu na Břeclavsku tak, aby ho mohli použít žáci i učitelé základních škol či gymnázií. Učební text je dělen na dvě hlavní části. První se zabývá převážně přírodou a druhá socioekonomickou složkou. Došlo také k ověření tří kapitol ve výuce na čtyřech školách v okrese Břeclav. Žáci vyplnili pracovní listy a dotazník, týkající se jejich názoru na učebnici. Vyučující zeměpisu také napsali svůj názor.

V teoretické části se diplomová práce zabývá tím, co je to učebnice, jaká je její funkce, jakou má strukturu a jaké existují typy učebnic. V další kapitole se píše, jakým způsobem můžeme učebnice hodnotit. Najdeme hned několik způsobů, např. dle obtížnosti textu, nebo dle didaktické vybavenosti textu, která se dá měřit. Didaktickou vybavenost textu můžeme měřit tak, že zaškrtneme odpovídající komponenty (tabulka s komponenty pro didaktickou vybavenost textu), které se v dané učebnici vyskytují, vybíráme z 36 komponentů. Výsledek zjistíme tím, že počet zjištěných komponentů vydělíme 36 a vynásobíme 100, výsledek je v procentech. V další kapitole se řeší, jak by měla vypadat učebnice zeměpisu. Učebnice zeměpisu má také své typické komponenty, např. faktografické pojmy, mapy, grafy, obrázky a další. U regionální učebnice je důležité, aby se autor sešel s učiteli škol, ti mu řeknou, jak velký si ten region představují a co by popřípadě v učebnici nemělo chybět. Regionální učebnice má také svou určitou strukturu, samozřejmě nemusí obsahovat každou složku této struktury. Z poslední kapitoly teoretické části, kdy dochází k zařazení učiva místního regionu do kurikulárních dokumentů je zřejmé, že na toto téma nezbývá moc času a obvykle je řazeno na konec školního roku v osmých či devátých ročnících. Našla jsem ale výjimku, na Základní škole v Břeclavi Na Valtické 31a probírají místní region na začátku školního roku v devátém ročníku, přibližně do poloviny října.

Učebnice není dokonalá, potřebuje určitě ještě vylepšit. Především titulní strana, která se dle dotazníků žákům moc nelíbila. Po grafické stránce by bylo také co zlepšovat, ale jako učební text je podle mě vyhovující. Pokud vyučujícímu zeměpisu nestačí informace v učebnici, může už pouze doplňovat a nemusí celý text vytvářet.

11 SUMMARY

The main aim of the diploma thesis was to create a textbook for the teaching of the local Břeclav region so that pupils of the elementary and secondary schools of the district could use it. In the theoretical part of the work the author deals with the textbook, its definition, structure, function and types. The next chapter deals with the evaluation of textbooks. Textbooks can be viewed from several points of view, e.g. according to the difficulty of the text or didactic facilities of the text. In the chapter Principal Content and Formal Requirements for Geography Textbook, the author writes what the geography textbook should contain components. At the conclusion of the chapter, the author summarizes what her textbook contains. In the last chapter of the theoretical part, it deals with the inclusion of the lesson of the local region in the curriculum documents and school educational programs of the schools in which the three chapters of the proposed teaching text were verified.

The design of the textbook contains six chapters, some of which are divided into subchapters. The main chapters are called: Basic information, location of the district, nature, society, administrative division, human activity and agriculture. During the chapters, there are questions to think about, interesting things. At the end of each chapter are questions, tasks and a glossary of terms. Each chapter has a worksheet. For textbook teachers, worksheet solutions and proposed activities for working with pupils are included. At the end of the textbook we will find a list of municipalities in the district and the land map.

Three chapters in the textbook (basic information, location of the district, administrative division, and agriculture) were verified in four schools. Pupils filled in a worksheet and a questionnaire on their opinion on the textbook. They mostly rated the textbook positively, except for the cover of the textbook they would change. Also, the teachers expressed their positive opinion on the textbook, only making minor adjustments.

12 SEZNAM LITERATURY

12.1 Použitá literatura v teoretické části práce

BALADA, Jan. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2017 [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/41216/>

BALADA, Jan. *Rámcový vzdělávací program pro gymnázia: RVP G* [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, c2007 [cit. 2018-02-20]. ISBN 978-80-87000-11-3. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/file/159>

BENEŠ, Pavel, Radek JANOUŠEK a Marek NOVOTNÝ. Hodnocení obtížnosti textu středoškolských učebnic. *Pedagogika*. 2009, roč. 59, s. 291-297.

FIALOVÁ, Jana. *Význam učebnice pro výuku* [online]. Vysoká škola ekonomická v Praze: Katedra didaktiky ekonomických předmětů, 2013 [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/TTnet/workshop_cerven_2013/Vyznam_ucebnice_pro_vyuku.pdf

GYMNÁZIUM MIKULOV. *Školní vzdělávací program pro gymnázium Čtyřleté studium* [online]. Mikulov, 2012, 226 s. [cit. 2018-02-21]. Dostupné z: <http://cms.gymik.cz/wp-content/uploads/downloads/2017/07/SVP4leteGymnazium.pdf>

GYMNÁZIUM MIKULOV. *Školní vzdělávací program pro gymnázium Osmileté studium – nižší stupeň* [online]. Mikulov, 2012, 230 s. [cit. 2018-02-21]. Dostupné z: <http://cms.gymik.cz/wp-content/uploads/downloads/2017/07/SVP8leteNizsiG.pdf>

GYMNÁZIUM MIKULOV. *Školní vzdělávací program pro gymnázium Osmileté studium – vyšší stupeň* [online]. Mikulov, 2012, s. 222 [cit. 2018-02-21]. Dostupné z: <http://cms.gymik.cz/wp-content/uploads/downloads/2017/07/SVP8leteVyssiG.pdf>

JANKO, Tomáš. *Učebnice: druhy, funkce, práce s učebnicí* [online]. Brno [cit. 2018-02-24]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/1441/jaro2015/SZ7BK_SDi1/Ucebnice_druhy__funkce__prace_s_ucebnici.pdf

KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST. *Školní didaktika*. 2.vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-571-4.

KNECHT, Petr a Tomáš JANÍK a kol. *Učebnice z pohledu pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2008, s. 28. Pedagogický výzkum v teorii a praxi. ISBN 978-80-7315-174-4.

LEPIL, Oldřich. *Teorie a praxe tvorby výukových materiálů: zvyšování kvality vzdělávání učitelů přírodovědných předmětů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, s. 15. ISBN 978-80-244-2489-7.

MAŇÁK, Josef a Dušan KLAPKO. *Učebnice pod lupou*. Brno: Paido, 2006, s. 45. Pedagogický výzkum v teorii a praxi. ISBN 80-7315-124-3.

METODICKÝ PORTÁL RVP.CZ. Systém kurikulárních dokumentů. *Metodický portál rvp.cz* [online]. [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/artefact.php?artefact=70545&view=10429&block=57827>

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Rámcové vzdělávací programy. *MŠMT* [online]. [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Zákon 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon): § 27 Učebnice, učební texty, školní potřeby* [online]. Praha, 2004. [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: www.msmt.cz/file/19743/download/

PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha: Portál, 2003, s. 34, 258. ISBN 80-717-8772-8.

PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. 4. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-503-5.

PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. 5. vyd. Praha: Portál, 2013, s. 278-279. ISBN 978-80-262-0456-5.

PRŮCHA, Jan. *Učebnice: teorie a analýzy edukačního média: příručka pro studenty, učitele, autory učebnic a výzkumné pracovníky*. Brno: Paido, 1998. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-859-3149-4.

WAHLA, A. *Strukturní složky učebnic geografie*. Praha: SPN, 1983.

WEINHÖFER, Martin. *Metoda tvorby učebnic zeměpisu pomocí analýzy učebnic zeměpisu a RVP ZV*. Brno, 2011. Disertační práce. Masarykova univerzita.

ZOUHAROVÁ, Dáša. *Regionální učebnice: metodika tvorby regionální učebnice jako výchovně-vzdělávacího prostředku regionální výuky*. 2. vyd. Brno: Lipka, 2016. ISBN 978-80-87604-93-9.

ZŠ BŘECLAV NA VALTICKÉ. *Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Břeclav, 2016 [cit. 2018-02-21]. Dostupné z: <http://www.zsvalticka.cz/dokumenty/skolni-vzdelavaci-program>

ZŠ BŘECLAV SLOVÁCKÁ. *Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání: Základní škola Břeclav Slovácká* [online]. Břeclav, 2017 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <http://www.slovacka.cz/skola/skolni-vzdelavaci-program/download/12-skolni-vzdelavaci-program/1-skolni-vzdelavaci-program>

ZŠ VALTICE. *Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání: Základní škola Valtice* [online]. Valtice, 2014 [cit. 2018-02-27]. Dostupné z: http://www.zsvaltice.cz/files/SVP_komplet_k_1_9_2014.pdf

КУЗНЕЦОВА, Е. М. сост. Краеведение : Рабочая тетрадь, 5 кл. : пособие для учащихся общеобразоват. учрежд. Изд. 2-е, перераб. и доп. Красноярск : Сибирские промыслы, 2012.

12.2 Použitá literatura v návrhu učebního textu

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY. Správa CHKO Pálava. *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky* [online]. [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <http://palava.ochranaprirody.cz/>

BELLAN, Stano. *Kam oko dohlédne: krajina nad soutokem Moravy a Dyje*. 2. české vyd. Česko: Europrinty, 2007. Světové památky UNESCO. ISBN 978-80-239-9079-9.

Biosférická rezervace. *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Biosf%C3%A9rick%C3%A1_rezervace

Biotop. *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. [cit. 2018-02-07]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Biotop>

Břeclav. *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. [cit. 2018-02-20]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/B%C5%99eclav#Historie>

ČESKÝ HYDROMETEOROLOGICKÝ ÚSTAV. Detail objektu Břeclav-Ladná – Dyje. *Český hydrometeorologický ústav* [online]. [cit. 2018-02-21]. Dostupné z: <http://hydro.chmi.cz/ismnozstvi/object.php?seq=68266>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Historický přehled výsledků voleb do Poslanecké sněmovny Národního shromáždění Československé republiky – Liberecký kraj - 1920-1935. *Český statistický úřad* [online]. 2008 [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/13-5153-08--soudni_okresy

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Charakteristika okresu Břeclav. *Český statistický úřad* [online]. 2016 [cit. 2017-08-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xb/charakteristika_okresu_breclav

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Charakteristika okresu Okres Břeclav leží v j. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2017-07-14]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/13-6226-03-2001-1__charakteristika_okresu_a_vyvoj_sidelni_struktury

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Malý lexikon obcí České republiky. *Český statistický úřad* [online]. 2016 [cit. 2017-07-14]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2016>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Okres Břeclav. *Český statistický úřad* [online]. 2017 [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xb/okres_breclav

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Počet obyvatel v obcích. *Český statistický úřad* [online]. 2017 [cit. 2017-08-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112017>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Věková struktura. *Český statistický úřad* [online]. 2016 [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/staticke/animgraf/cz/index.html?lang=cz>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Veřejná databáze. *Český statistický úřad* [online]. 2016 [cit. 2017-08-20]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Územní změny. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2017-08-22]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xb/uzemni_zmeny

DANIHELKA, Jiří, Josef CHYTIL a Emil KORDIOVSKÝ. *Chráněná krajinná oblast Pálava: Národní přírodní rezervace*. 2. vyd. Mikulov: ZO ČSOP Adonis, 2004. ISBN 80-239-3480-5.

EPRAVO.CZ. Zákon ze dne 9. dubna 1960 o územním členění státu. *Epravo.cz* [online]. 2002 [cit. 2017-08-25]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/zakony/sbirka-zakonu/zakon-ze-dne-9-dubna-1960-o-uzemnim-cleneni-statu-3151.html>

ePROGRESS. Pálavské vrchy. *Www.ceskehory.cz* [online]. [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: <https://www.ceskehory.cz/morava/pruvodce-palavske-vrchy.html>

ePROGRESS. Vodní nádrž Nové mlýny. *Www.ceskehory.cz* [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://nove-mlyny.ceskehory.cz/>

GUMOTEX. O společnosti. *Gumotex* [online]. [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <http://www.gumotex.cz/o-spolecnosti>

HANSEN ČECHOVÁ, Barbara, Matěj SEIFERT a Andrea VEDRALOVÁ. *Nápadník pro výuku dle učebních stylů*. Praha: www.scio.cz, 2011. ISBN 978-80-7430-059-2.

HANSEN ČECHOVÁ, Barbara. *Nápadník pro rozvoj klíčových kompetencí ve výuce*. Praha: www.scio.cz, 2006. ISBN 80-869-1053-9.

HASKONING DHV CZECH REPUBLIC. *Profil Břeclav* [online]. 2013, 118 s. [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: old.breclav.eu/file/25091_1_1/

JEŘÁBEK, Ondřej a Martin BÍLEK. *Teorie a praxe tvorby didaktických testů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2494-1.

KORDIOVSKÝ, Emil a Evžen KLANICOVÁ. *Město Břeclav: průvodce obcemi okresu Břeclav*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 2001. ISBN 80-727-5025-9.

KORDIOVSKÝ, Emil a Jiří DANIHELKA. *Brána do kraje: průvodce obcemi okresu Břeclav*. Mikulov: Regionální muzeum, 1999. ISBN 80-850-8808-8.

KORDIOVSKÝ, Emil. *Město Valtice*. Břeclav: Moraviapress, 2001. Světové památky UNESCO. ISBN 01-834-9551-8.

KOŠTÁLOVÁ, Michaela. *Tři Grácie. Lednicko-valtický areál* [online]. [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <http://www.lednicko-valticky-areal.cz/tri-gracie.php>

KRAJSKÝ ÚŘAD JIHOMORAVSKÉHO KRAJE. Biosférická rezervace Dolní Morava. *Jihomoravský kraj* [online]. [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://www.jizni-morava.cz/objekt/42633-biosfericka-rezervace-dolni-morava>

KRAJSKÝ ÚŘAD JIHOMORAVSKÉHO KRAJE. Naučné stezky. *Jihomoravský kraj* [online]. [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <http://www.jizni-morava.cz/naucne-stezky-1?value=®ion=2&township=>

KREJČÍŘÍK, Přemysl. *Lednicko-valtický areál*. Praha: Foibos Books, 2012. Světové památky UNESCO. ISBN 978-80-87073-45-2.

LÁZNĚ LEDNICE. *O lázních. Perla lázně Lednice* [online]. [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: <http://www.lednicelazne.cz/cs/stranka/informace/1/o-laznich/>

MĚSTO MIKULOV. Zámek. *Mikulov* [online]. [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <http://www.mikulov.cz/turistika/pamatky-a-prohlidkove-objekty/zamek/>

MĚSTO VALTICE. Stezka Bosou nohou. *Valtice oficiální web města* [online]. [cit. 2018-03-06]. Dostupné z: <http://www.valtice.eu/stezka-bosou-nohou/ms-3207/p1=3207>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. Srovnání kraje s Českou republikou. *Regionální informační servis* [online]. 2016 [cit. 2017-07-14]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/ustecky-kraj/kraj/>

NAJMANOVÁ, Lenka a Ivo PAULÍK. *Pálavsko a Podýjí*. 2. vyd. Praha: Ottovo nakladatelství, 2016. Ottův turistický průvodce. ISBN 978-80-7451-524-8.

Nesyt. *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. 2018 [cit. 2018-02-16]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Nesyt>

NET21. Vinařské oblasti, podoblasti a vinařské obce Moravy a Čech. *Evinice* [online]. [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: <http://www.evinice.cz/o-vine/vinarske-oblasti-cr>

NUTS. *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. [cit. 2017-08-16]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/NUTS>

OBŮRKOVÁ, Eva a Ivo PAULÍK. *Kam na jižní Moravě*. 3. vyd. Brno: Computer Press, 2011. Kam v České republice (Computer Press). ISBN 978-80-251-3351-4.

OTIS ELEVATOR COMPANY. O společnosti. *OTIS* [online]. [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <http://www.otisworldwide.com/site/cz/Pages/AboutOtis.aspx?menuId=6>

PASEO. Valtice – hlavní město vína. *Vyletnik.cz* [online]. [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: <https://www.vyletnik.cz/zajimavosti-z-oblasti/jizni-morava/lednicko-valticky-areal-a-palava/569-valtice-hlavni-mesto-vina/>

POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. Zákon ze dne 1960 o územním členění státu. *Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky* [online]. 1960 [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=36&r=1960>

SAMKOVÁ, Pavla. Moderní obec. *Vera* [online]. 2008 [cit. 2017-08-20]. Dostupné z: <http://moderniobec.cz/rozdil-mezi-tzv-dvojkovymi-a-trojkovymi-obcemi/>

Seznam obcí v Česku. *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_obc%C3%AD_v_%C4%8Cesku

SITNÁ, Dagmar. *Metody aktivního vyučování: spolupráce žáků ve skupinách*. 2. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0404-6.

STÁTNÍ OKRESNÍ ARCHIV BŘECLAV. Správní vývoj okr. Břeclav. *Státní okresní archiv Břeclav* [online]. [cit. 2017-08-20]. Dostupné z: <http://breclav.mza.cz/spravni-vyvoj-okr-breclav>

STÁTNÍ ZÁMEK LEDNICE. O zámku Lednice. *Lednice oficiální webová prezentace státního zámku* [online]. [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <https://www.zamek-lednice.com/cs/o-zamku>

STÁTNÍ ZÁMEK VALTICE. Valtice. *Valtice oficiální webová prezentace státního zámku* [online]. [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <https://www.zamek-valtice.cz/cs>

TOMÁŠEK, Milan. Půdy České republiky. Praha: Česká geologická služba, 2007. 68 s. ISBN 978-80-7075-688-1.

Úval. *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/%C3%9Aval>

VÁCHA, Vilém. České Rakousy – český územní zisk ze dne 31.07.1920. *Valka.cz* [online]. 2003 [cit. 2017-08-14]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/10365-Ceske-Rakousy-cesky-uzemni-zisk-ze-dne-31-07-1920>